

אתגתא

בשבע 1216 | ד' בחשוון תשפ"ז, 15.10.2026

יום פטירת רחל אימנו:
הרב אילון צרפתי מספר
על המגורים ולימוד התורה
במקום הכי קרוב לאמא

עניין אישי, יוסף ארנפלד

מ"ברית המשרתים" עד
"ביחד ננצח" - המילון
המלא לסיכום קדנציית
ממשלת הימין על מלא

דביר שרייבר

צילום: שלומי יוסף

בית פוליטי

אפי איתם, שעזב את המפד"ל בכאב לאחר הגירוש, סוגר
מעגל ותומך במפלגת הציונות הדתית, שאליה הצטרף בנו
איתמר. בריאיון משותף הם מדברים על חוויות תחת אש,
כישלון הגנרלים לדורותיהם, הפופוליזם בגיוס החרדים
והסיכון במינוי של איזנקוט למנהיג // **הדס צורי**

צילום: הציונות הדתית.

מהבור בקריה לחמ"ל בחירות משותף: כך הפכו נתניהו וסמוטריץ' לציר המרכזי של גוש הימין

מניהול המלחמה בקבינט ובבור בקריה ועד להקמת מטה משותף לקראת הבחירות: כך הביאה הברית הפוליטית והביטחונית בין נתניהו לסמוטריץ' להקמת מטה משותף בין המפלגות להעלאת אחוז ההצבעה בגוש הימין בבחירות הקרובות

עם הקמתו של "המטה המשותף" בין הליכוד והציונות הדתית להעלאת אחוז ההצבעה בגוש הימין, ע"י רתימת קהילות, מוסדות לימוד, אנשי עשייה ועסקים, רבנים, ישיבות ומכינות שיפעלו בשטח לטובת הגברת ההצבעה לגוש הימין ביום הבחירות. בראש המערך עומד ראש מועצת יש"ע וראש המועצה האזורית בנימין ישראל גנץ, המשמש כדמות מוסכמת ואהודה, המחברת בין כלל המגזרים השונים, כשהמטרה המרכזית היא לסחוף אל קלפיות ההצבעה כ-200,000 בוחרים פוטנציאליים - כחמישה מנדטים - להצביע לטובת גוש הימין.

לכך מצטרפת בין היתר החתימה על הסכם העודפים בין הליכוד לציונות הדתית, המשמשת נדבך נוסף ומשמעותי המעיד על עומק שיתוף הפעולה. כבר במערכות הבחירות הקודמות חתמו הליכוד והציונות הדתית על הסכמי עודפים ביניהן והוכיחו פעמים רבות את יכולתם לעבוד יחד בצורה חלקה ומאוחדת. הבחירה לשילוב ידיים בין השניים מעידה על האמון העמוק שרוכשים הם אחד לשני ועל העובדה שניתן יודעים לעמוד על עקרונות מהותיים מחד, ולגבות זה את זה לאורך הדרך מנגד, כדי להוביל את המחנה כולו למיצוי כוחו אל היעדים הבאים שנכונו לו.

להשאיר את המשק הישראלי באיתנות ובעוצמה. הצלחה זו העמידה באופן משמעותי את ההערכה ההדדית בין רה"מ ושר האוצר ואת תחושת השותפות והאמון, שהוכחה בצמתים הקריטיים ביותר כחומה בצורה מול זעזועים פוליטיים. כעת, שיתוף הפעולה ההדוק תופס דרך נוספת ומשמעותית לקראת הבחירות בעוד כשבועיים,

במקביל לניהול המלחמה היקרה בתולדות ישראל מאז קום המדינה, נדרש השר סמוטריץ' לנווט את הכלכלה הישראלית תחת הוצאות חסרות תקדים: תקציב ביטחון חריג, פיזויים נרחבים ומענקים ייחודיים ללוחמים ומילואימניקים. למרות נבואות הזעם והתחזיות הקודרות של כלכלנים, הצליח השר סמוטריץ'

רבע שנים של עבודה יחד, ניהול משותף של מלחמה ארוכה בעלת שבע חזיתות בקבינט ובבור בקריה, שעות רבות זה לצד זה וניהול אחראי של המשק והכלכלה הישראלית בהתאם לכך, גיבשו מערכת יחסים ייחודית ויוצאת דופן בין ראש הממשלה בנימין נתניהו לשר האוצר ויו"ר הציונות הדתית, בצלאל סמוטריץ'. השניים, שחולקים יחד אידיאולוגיה מוצקה ועמוד שדרה, הפכו בשעת מבחן לבעלי ברית הדוקים המובילים יחד קו איתן ויציב בביטחון, בכלכלה ובערכי הימין. מתחילת המלחמה התנהל שיתוף פעולה צמוד בין השניים בניהול המערכה הביטחונית והמדינית. יחד, עמדו מול שורה של הכרעות גורליות, בהן: עסקאות לשחרור החטופים, הצורך בהגברת הלחץ הצבאי לטובת שחרורם בהתאם לתנאים הישראליים והסירוב להיכנע בפני חמאס, תפיסת ציר פילדלפי והשליטה האסטרטגית בו, והשגת ההסכם הנוכחי בעזה לפי דרישתיה של ישראל נגד חמאס. כך גם במלחמה מול חיזבאללה בלבנון והמשך התקיפות הישראליות כנגד התעצמות ארגון הטרור וכן המלחמה באיראן, השמדת הגרעין האיראני והסרת האיום הקיומי מעל ראשה של ישראל.

הבית בערי

חבל בנימין

הנוף

מעל ומעבר

Triple

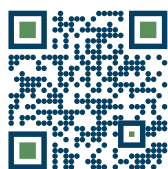
90%

באכלוס

10%

בחתימה

073-777-2333

סרקו את הקוד
או התקשרו

צ.פ.
בונים מכל הלב

הבית שמתעלה על כל מה שציפיתם.

תנאי התשלום
מעל ומעבר

הנוף
מעל ומעבר

המפרט
מעל ומעבר

התכנון
מעל ומעבר

היישוב
מעל ומעבר

הקהילה
מעל ומעבר

דירות 4-6 חדרים
דירות גן ופנטהאוזים
1,750,000 ₪
החל מ-

הרב ליאור אנגלמן
liorangelman@gmail.com

נפש חיה

מה בין נח והמבול לרב בוגר שורה שהולך עם כלב טיפולי ולבן של רב שהולך עם תוכי על הכתף ← תפילה לרפואת כפצועי הנפש מהמלחמה

בתורת חיים לצד כלב טיפולי המסייע להשתקם ממראות האימה של שורה, הוא שיעור שהגיע להמונים, ואולי השפיע יותר מהרבה שיעורים אחרים. לדידי, אם הרב פרל יכול ללקות בפוסט־טראומה גם נח יכול, לא מפני שאני משווה בין הרב פרל לנח, אלא מפני שזה לא מוריד כהוא זה מערכו של הרב פרל, וממילא גם לא מערכו של נח. באשר ללימוד פרשת נח, אני לא באמת חושב שיש איזה ערך תורני בהסבר שהוא סבל מפוסט־טראומה, אבל ערכו של השיעור של הרב פרל ודומיו לא יסולא בפז.

תוכי מדבר

זכיתי להעביר השנה שיעור בכנס 'בכל לבבך', אבל כמדומני שהסיפור הבא התרחש בכנס בשנה שעברה. בדרך לשיעור, בין המוני האנשים שבאו לכנס, בלט אדם עם נוכחות מרשימה שהתהלך במסדרונות בנייני האומה כשתוכי צבעוני על כתפו. מיד הקול השיפוטי שבתוכי תהה אם הוא איש מקורי שלא פוחד ממה שיגידו, או אדם תימהוני שמחפש תשומת לב. מי בא עם תוכי לשיעורי תורה? אחרי השיעור חזרתי אל חדר המרצים וראיתי את האיש עם התוכי נכנס לשם ומקבל חיבוק מהרב יהושע שפירא ומהרבנית. פתאום הבנתי. באותם ימים הם סיפרו על ההתמודדות של בנם עם פוסט־טראומה. זה הוא. זה הסיפור שלו ושל התוכי על כתפו, וזה גם הסיפור של המתמודדים שצריכים לעמוד מול עיניים שופטות כשלי. מזה, הבטחתי לעצמי אז, אני חייב להיגמל. אני לא יודע כלום על אף אחד, אני סתם תוכי מדבר.

עסק משפחתי

מישהי, בת זוג לאדם שסובל מפוסט־טראומה, אמרה לי שכל עוד בעלה לא אובחן וטופל היא הרגישה שהיא נשואה לחומר נפץ, שתנועה לא במקום וחלילה אסון. פוסט־טראומה זה לא עסק של המתמודד לבדו, זה עסק משפחתי, זוגי, הורי, ויש לעסק הזה כל כך הרבה שותפים. והעסק הזה קם בעל כורחם כדי להגן עלינו, וכולנו צריכים להיות שותפים בתחזוק העסק הזה - בהבנה, בלימוד, בהקשבה, בסבלנות, בענווה. הרי אין לך מושג מה עובר עכשיו על זה שעומד כאן לצידך.

תפילה

בשנים האחרונות פנו אליי כמה וכמה שאכתוב תפילה לרפואת הסובלים מפוסט־טראומה. דחיתי ודחיתי, כי אינני סמכות, אבל בסוף הבנתי את גודל החשיבות ובסוכות, תחת צל הסוכה וארעיות הדירה, כתבתי תפילה. אולי תהיה יפה התפילה כתפילת יחיד, אולי יאמצו אותה קהילות שונות לבקש בציבור, אולי תתגלגל לרבנות הראשית או לרבנות הצבאית ויאמצו אותה או יכתבו אחרת, נאה הימנה, יהיה זה שכרי. אולי היא תסייע לעוד כמה מתמודדים להתבייש פחות. אני יודע שיש גם פוסט־טראומות על רקע אורחי, אבל בראש ובראשונה יש לנו אחריות על שליחי הציבור שסובלים למעננו, ולכן התפילה נוסחה כך, בכוונה תפילה קצרה:

מי שבירך אבותינו הקדושים, הוא יברך את בניו ובנותיו, הגיבורים מתמודדי הנפש מכל מלחמות ישראל, שנפשם נסערה בתופת הקרב. ישלח רפואה שלמה למי שראו בעיניהם וטיפולו בידיהם בפצועי ישראל ובחללים ונפשם נבהלה מאוד. הרפא לשבירי לב ומחפש לעצבותם יקל מעליהם צערם, אל יבושו ואל ייכלמו. אל יתייאלו מן הרחמים, תהא נפשם דבקה בחיים. ויקיים בהם הכתוב: "קרוב ה' לנשבר לב, וְאֶת צָפְאֵי רוּחַ יוֹשִׁיעַ", אמן. ●

אני לא יודע כמה אנשים מהציבור הרחב הושפעו לאורך השנים משיעוריו החשובים של הרב מנחם פרל, ראש מכון צומת. אני בטוח שהשיעור שלו, השיעור בתורת חיים לצד כלב טיפולי המסייע להשתקם ממראות האימה של שורה, הוא שיעור שהגיע להמונים, ואולי השפיע יותר מהרבה שיעורים אחרים

בגובה הנפש

לפני כמה שנים שמעתי תאוריה פרשנית שהתנגדתי אליה באותם ימים. לפי התאוריה הזאת נח סבל מפוסט־טראומה. כל הקריסה של נח אחרי המבול, הנפילה לחולין כפי שכתב רש"י, השכרות וההתבזות שבאו עליו כפי שכתוב בתורה - כל אלה תוצאה של פוסט־טראומה.

הרי אחרי ככלות הכול, מדובר היה באדם שחווה את הטראומה הכי קיצונית שניתן להעלות על הדעת, כל העולם נחרב לגד עיניו. זה היה עולם שנח חי בו במשך שש מאות שנה, הכיר בו מן הסתם אלפי בני אדם, היה קשור בקשרי משפחה עם רבים אחרים, והמבול הזה שטף את כל האנושות, בהם גם רבים מחבריו ומבני משפחתו. כל מה שפעל ועשה בעולם הישן ירד לטמיון, ועל בשרו חווה כיצד הכול יכול להיגמר ברגע. טראומה של ממש.

הוא יוצא אחרי שנה מחיים בתוך תיבה, טראומה בפני עצמה, אל עולם אבוד שלא נשאר ממנו זכר. האנושות כולה הושמדה, ואפילו אי אפשר לשאול איפה היה אלוקים בשואה ההיא, שהרי אלוקים הוא שבישר עליה לנח לפני שמחה את כל היקום.

הטראומה כל כך גדולה, עד שאחרי שהיונה שבה משליחותה השנייה עם עלה של זית בפיה, ואחרי שנח פותח את התיבה ומתבונן החוצה, הוא קופא במקומו ולא יוצא לחופשי. רק אחרי הציווי האלוקי המפורש "צא מן התיבה" הוא יוצא. כאמור, הוא לא מצליח לשמר בחייו החדשים את איכות החיים של נח הישן. נח החדש קורס אל זרועותיה של הפוסט־טראומה, בורח מהחיים, משתכר, מתבזה בתוך אוהלו, מתקשה להשתקם.

עד כאן התאוריה. מדוע לא התחברתי אליה בזמנו? מפני שגדלתי במחוזות בתי המדרש שהתנגדו מאוד למה שקראו אז "תנ"ך בגובה העיניים", וממילא איך אפשר לפרש אדם בסדר גודל של נח כמי שסובל מפוסט־טראומה, כלומר מבעיה נפשית? איך אפשר שיימצא פגם באדם צדיק ותמים?

עד כאן מחשבות מן העבר. ומה היום? ובכן, גם היום אני ממש לא מתלהב מפרשנויות פסיכולוגיות או פסיכיאטריות לדמויות מן התנ"ך. נדמה לי שהתורה איננה רומן ולא צריכה להיות מנותחת בכלים של רומן, וכאשר המפרשים עצמם עושים זאת אין כוונתם לנתח את פצעי הנפש של הדמויות אלא לסלול לנו דרך מקודשת.

עם זאת, אם אשמע היום מישהו שאומר שנח סבל מפוסט־טראומה, לא אפול מן הכיסא, לא מפני שכבר אין לי בעיה עם תנ"ך בגובה העיניים, אלא מפני שפוסט־טראומה כבר לא נתפסת בעיניי כפחיתות כבוד לדמותו של נח. במילים אחרות, עבר עליי מה שעובר לשמחתי על רבים בחברה הכללית ובחברה הדתית - אני נחשף יותר ויותר לתופעה הזאת שמכונה פוסט־טראומה, ולמדתי לנתק אותה לחלוטין מכל מושג של אשמה או חולשה.

לתהליך שעבר עליי תרמה באופן אישי היכרות עם אנשים יקרים לליבי שסובלים מפוסט־טראומה, ודווקא הגילוי הזה, בצד היכולת להעריך לפעמים עוד יותר את האנשים הללו על מסע חייהם, קירב אותי אל הנורמליות באתגר שנתפס פעם ככל כך לא נורמלי. וכמובן לתהליך שעובר על החברה מסייעים ידוענים, ולאחרונה גם רבנים, שהם או בני משפחתם מתמודדים עם הטראומה, אשר נחשפו לציבור והביאו כל כך הרבה הקלה לסובלים רבים אחרים.

אני לא יודע כמה אנשים מהציבור הרחב נחשפו לאורך השנים לשיעוריו החשובים של הרב מנחם פרל, ראש מכון צומת, והושפעו מהם. אני בטוח שהשיעור שלו, השיעור

אכלוס
מייד

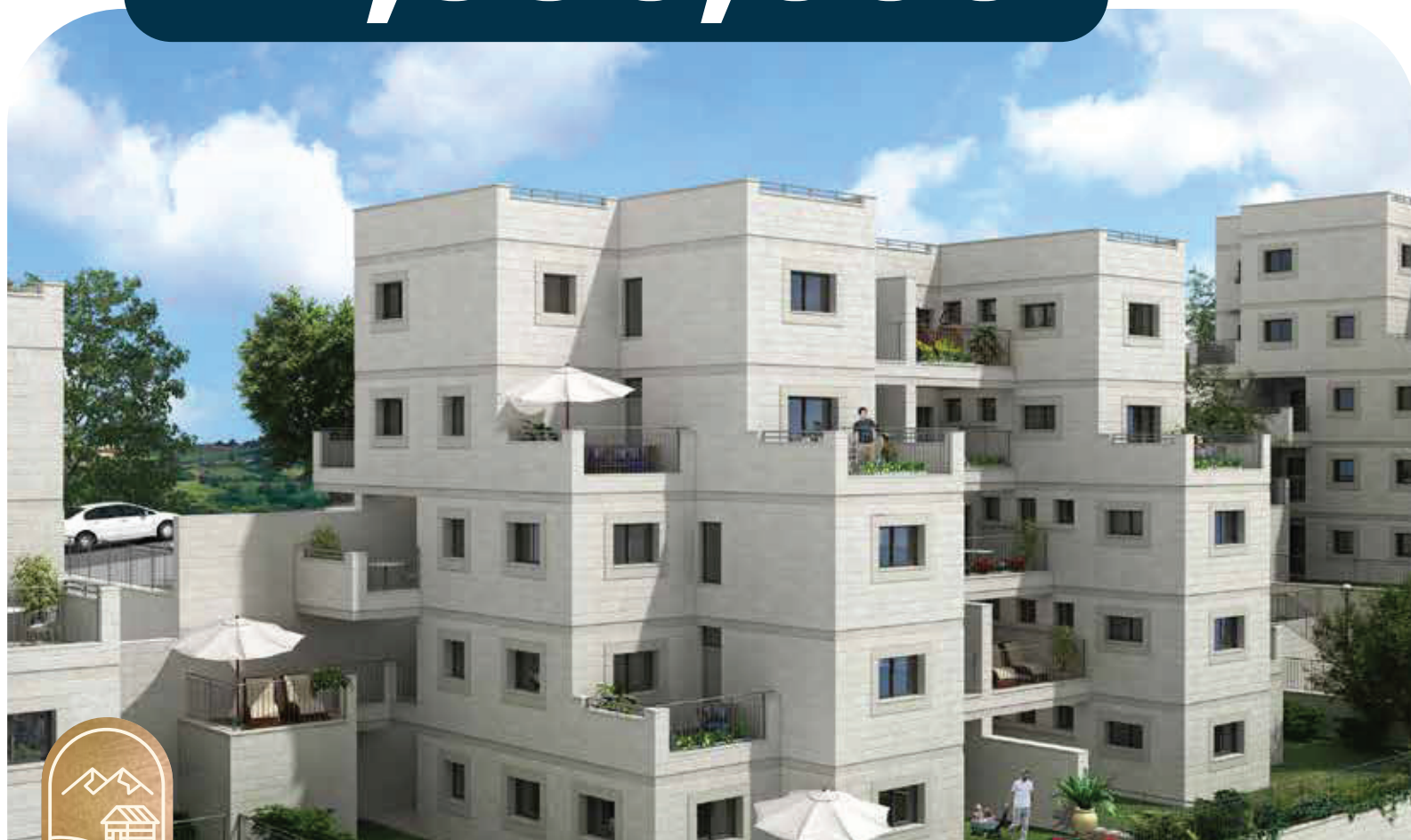
לחיות בטופ

לטלם פחות

דירות ענקיות ביישוב עלי

₪ 1,550,000

החל מ-

טופ עלי
כמה טוב שבאת הביתה

החברה לפיתוח
מטה בנימין

052-7-710-710

יאיר יעקבי
jacobiy@gmail.com

מבול של כסף

פתח לניצול של הביטוח לרעה, הזדעק חצרון, אבל אם אתה לא סומך עליי ומעדיף להפקיר את בני משפחתך, זה כבר לא ענייני."

"לא לא! אני רוצה להגן על המשפחה שלי כמובן", נשבר מחייאל, הקורבן הראשון בהיסטוריה של מושג הביטוח, "אני אשלם 250 שקל בחודש, זה שווה לי את שלווה הנפש."

"מעולה. אבל מה לגבי ביטוח חיים?"
"יש דבר כזה?" התלהב מחייאל, "אתה יכול להחזיר לי את החיים במקרה של אובדן חיים?"

"מה פתאום", צחק חצרון, "מה אני, קודשא בריך הוא? אם אתה מת אתה מת, נשמה. אבל אם תעשה ביטוח חיים אז במקרה של מוות במבול המשפחה שלך תקבל פיצוי שמן, כמובן רק אחרי שנמרוט להם את השערות עם בירוקרטיה שתגרום להם להתפלל שהם בעצמם היו מתים."
"נשמע סיוט", תהה מחייאל.

"ככה זה ביטוח, זה לא אני המצאתי", התגונן חצרון, ממציא הביטוח.

מפה לשם מחייאל נפל ברשת ואחריו נפלו כמו אבני דומינו כל בני האנוש ברדיוס של מאה קילומטר מביטוח של חצרון.

במשך חודשים חצרון גרף משכניו סכומים נאים, שאותם הוא הקפיד להלוות בחזרה לקורבנות עצמם בריבית של פריים פלוס עשר. העובדה שאף אחד לא ידע מה זה פריים גם לא הזיקה, וחצרון מיד עדכן את גובה הפריים לחמישים וארבעה אחוזים. במבט לאחור יהיה נכון לומר שתשעים אחוזים מהחמס היו פרי יצר היוזמות של חצרון.

אבל מדי פעם גם רשעים גמורים אוכלים אותה, וכשהטיפות הראשונות של המבול האמיתי התחילו ליפול ארצה, ביתו של חצרון הוקף במבוטחים שאצו להגיש תביעה על נזק לרכוש.

"אתם לא יכולים להוכיח שזה מבול, אולי זה סתם גשם!" צרח חצרון מהחלון.

העובדה שזוגות זוגות של חיות התחילו להיכנס לתיבה של נח לא עזרה מאוד לטיעון הזה.

בצר לו פנה שוב חצרון לחוש העסקי המפותח שלו, ומיד הבטיח לכולם שהם יראו את מלוא הפיצויים מועברים לחשבון הבנק שלהם בתוך 14 ימי עסקים. אף אחד לא ידע מה זה יום עסקים ולמה דווקא 14 ומה זה בנק, אבל כולם הסכימו שזה נשמע בסך הכול הוגן והלכו הביתה כדי לחכות לכסף ו/או לטביעה, המוקדם מביניהם.

חצרון עצמו ניצל את ההפוגה כדי לברוח עם המשפחה שלו לתיבה הקטנה שבנה לעצמו עם הכסף שלקח לכולם על הביטוח. כי זה נכון שנח הזה היה נשמע קצת טרללה, אבל אף פעם לא מזיק להכין תוכנית ב'. אתם יודעים, לביטוח. ●

כמו כל השכנים של נח, גם חצרון קרויזר לא האמין שבאמת יהיה מבול. לא שהוא חשב שנח השתגע, הוא פשוט הניח שכנראה מדובר בהתפרצות מוזהר ביותר של משבר גיל ה-407.

אבל לחצרון, בניגוד לשכניו, היו מעוף וחושים חדים להזדמנויות עסקיות. אז הוא ניסה לחשוב כיצד יוכל למנף לטובתו את שיגעון התיבה של השכן. לקח לו יום או יומיים, אבל לבסוף הוא רקם את התוכנית המושלמת. השלב הראשון של התוכנית היה להאמין לנח. כלומר לא באמת, רק כלפי חוץ. זה היה המפתח.

הוא התחיל להסתובב בשכונת מדרוני אררט כשהוא מתייפח ומיילל על המבול שעתידי להגיע ועל הנזקים הבלתי-אפשריים שבוודאי יביא בחיקו.

בהתחלה החבר'ה חשבו שגם דעתו של חצרון נטרפה עליו, אבל כשאשתו של חצרון (שהייתה בסוד העניינים) החרתה-החזיקה אחריו, השכנים התחילו לחשוב שאולי יש פה משהו שהם מפספסים.

השלב השני לא איחר לבוא. היה זה מחייאל שדפק יום אחד בדלת של חצרון ושאל אותו אם הוא באמת מאמין שתכף יבוא מבול, ומה אפשר לעשות כדי להיערך לקראתו. זה היה הסיפתח שחצרון חיכה לו.

"בדיוק בשביל זה יש ביטוח", הוא אמר בחיוך.

"מה זה ביטוח?" שאל מחייאל שמעולם לא שמע את המושג הזה, בין השאר בגלל שהוא נהגה לראשונה באותו הרגע ממש, "זה סוג של חיה ששומרת עליך מנזקים?"

"יותר טוב מזה!" צהל חצרון, "ביטוח זה מכשיר פיננסי שבאמצעותו אתה יכול להגן על נכסיך ועל בני משפחתך!" מחייאל לא הבין למה מסבירים לו מילים שהוא לא מכיר באמצעות עוד מילים שהוא לא מכיר. אבל חצרון כבר היה בשוונג.

"מה שקורה זה שאתה תשלם לי כל חודש 250 שקלים. ואז במידה והמבול אכן קורה, אז אני אשלם על כל הנזקים שעלולים להיגרם לך בעקבותיו."
"ביטוח מבול..." מלמל מחייאל.

"בדיוק".
"ומה זה כולל?"

"ביטוח מלא של הדירה והתכולה שלה", אמר חצרון בביטחון, "חוץ מנזקי רטיבות שאינם קשורים ישירות למבול".

"אבל זה מבול... ברור שנזקי הרטיבות קשורים אליו", הזדעק מחייאל שרק שמע על מושג הביטוח וכבר התחיל להרגיש איך עוקצים אותו.

"אדון מחייאל, אתה תצטרך להוכיח לנו שהרטיבות אכן נגרמה מזה שכל הבית שלך שקע במצולות, אחרת יש פה

"אדון מחייאל, אתה תצטרך להוכיח לנו שהרטיבות אכן נגרמה מזה שכל הבית שלך שקע במצולות, אחרת יש פה פתח לניצול של הביטוח לרעה", הזדעק חצרון, "אבל אם אתה לא סומך עליי ומעדיף להפקיר את בני משפחתך, זה כבר לא ענייני"

Yair Jacoby
@YairJacobi

- אלמלא ניתנה תורה היינו לומדים צניעות מחתול
- נכון
- אבל כן ניתנה תורה
- נכון
- אז בשביל מה החתול?
- התקבלת

סתם שתדעו ש"וינטר" בגימטרייה זה "נכנס לכנסת", תעשו עם זה מה שאתם רוצים.
חוץ מלבדוק את זה

הבן שלי: אפשר לראות מחשב?
אני: שאל את אמא
הבן שלי: אפשר מיץ?
אני: שאל את אמא
הבן שלי: אז אמא מחליטה הכול?
אני: יש דברים שאני מחליט
הבן שלי: מה אתה מחליט?
אני: שאל את אמא

אני לא חושב שווינטר הוא בנט 2, מצד שני אני גם לא חשבתי ש'משחק הדמים' זה רמבו 1 אז מה אני יודע

יש דברים שלא סוחבים!
קבעי תור עוד היום
לבדיקת ממוגרפיה

זכרי! גילוי מוקדם מציל חיים

הבדיקה מומלצת לנשים בגילאי 50-75, אחת לשנתיים

דביר שרייבר
dvirbe7@gmail.com

עיון ערך: קדנציה

מהפכה, מלחמה, אגדות עם – אלה המושגים שליוו אותנו מאז הבחירות הקודמות, בדיוק השבוע לפני ארבע שנים

לא ישוב עוד. עד היום, כשאזכור את חסר אחריות פותח דיווח סתמי במילים האלה, הלב מחסיר פעימה.

התראה, התרעה, הרתעה. ע"ע קונספציה.

ועדה למינוי שופטים. מעוז הדמוקרטיה, יסוד העולם, מבצר האמת שאם יוציאו ממנו את נציגי לשכת עורכי הדין זה ייתן – אוי געוואלד – יותר כוח לעם, וגם ככה אנחנו חשוכים כמו אורבן־איראן־ארדואן.

ועדת חקירה ממלכתית. אוסף אנשים שנבחרים על ידי נשיא בית המשפט העליון הלא נבחר, כדי לערוף ראשים בכיכר העיר. ומה לגבי תיקון הליקויים? בשביל זה יש את מבקר המדינה שבג"ץ לא מרשה לו לעבוד.

חוק גיוס. התגייסות של מובילי דעת קהל בדרישה לגייס את כל החרדים עכשיו ומיד ובכוח, כדי שהחרדים יתגייסו להפיל את הממשלה ויקימו גיס משותף עם השמאל, ואז הם יהיו פטורים מגיוס. **חטופים.** את אחיי אנוכי מבקש, כאב בלתי נתפס ודילמה קורעת לב. גם את זה מהר מאוד זיקקו לכך־או־לא־ביבי (ע"ע).

חרבות ברזל. מלחמת 7 באוקטובר, מלחמת התקומה, ההתפכחות הגדולה או המחדל החמור בתולדות המדינה? כל התשובות נכונות.

ימין ערכי. כינוי לאנשים ימנים אבל ערכיים, לא כמו ביבי־סמוטריץ'־בן גביר שרק רוצים למכור את המדינה לחרדים. הימני הערכי כל כך ימני עד שהוא עובד מאוד קשה כדי שתקום ממשלת שמאל, ובגלל שהוא ערכי הוא לא נרדם בלילה מרוב דאגה לעתיד המדינה ויש לו יותר מדי זמן פנוי לכתוב פוסטים ערכיים ארוכים־ארוכים, כמעט כאורך השקרים של בנט.

ליברליזם. פעם חשבנו שמדובר באידאולוגיה שמקדשת את החופש לבחור בדרך חיים ללא כפייה. בשנים האחרונות התברר שלהפך – ליברל אמיתי דורש שכולם יתנהגו כמוהו, אחרת הוא ישרוף את המדינה.

מדינת תל אביב. כי "העיר הסובלנית הפלורליסטית שבה לכולם יש מקום חוץ ממי שלא כמוני" היה ארוך מדי.

משפט נתניהו. מלחמה עם איראן, שיחה עם נשיא ארצות הברית, דיון דחוף עם ראשי המערכת הביטחונית – שום דבר לא יותר חשוב מהתייצבות של ראש הממשלה שלוש פעמים בשבוע לעדות על באגס באני. זה לא באמת משנה כי גם אם יופרכו כל האישומים, גם אם יוכח שהעדויות הושגו בשיטות של משטרים חשוכים, גם אם תצא בת קול משמיים ותודיע שביבי זכאי – הוא אשם. זה כתוב במפורש על הגשר. **נתיבי איילון.** בניגוד לדעה הרווחת, הם לא נסללו כדי לשפר את מצב התנועה בגוש דן, אלא כדי שלחסידי הליברליזם יהיה מה לחסום. גם חסידי המלחמה בגיוס וסתם חסידים אוהבים לחסום כבישים מדי פעם, לכן הקימו בשבילים את צומת גהה ובנו את גשר המיתרים.

סרבנות. אי התנדבות אומרים לכם, מה אתם מסרבים להבין.

קונספירציות. כולם יודעים שרון בר נפגש עם יחיאל סינוראר בתיווכו של ראש המודיעין המצרי שהזהיר את נתניהו, אבל הוא לא התייחס כי הוא היה עסוק בהעברת כסף קטארי לגולדנקופף כדי לממן את הצוללות שהביאו את הכביסה של שרה מאמריקה. אחרת, איך אפשר להסביר את העיוורון הלא נורמלי שהיה פה? מה, כולם מטומטמים? התשובה, אגב, היא כן.

קונספציה. דבקות אובססיבית בטמטום, כי אם נעצום מספיק חזק את העיניים המציאות תרים ידיים ותתיישר עם העולם הדמיוני שבנינו.

קפלן. אליעזר קפלן – פעם שר האוצר, היום מחאה חסרת מעצורים.

שבועה באוקטובר, שמחת תורה, שמיני עצרת. אפילו לגבי השאלה האם לציין את יום הזיכרון בתאריך העברי או הלועזי אנחנו לא מצליחים להסכים.

שתי מדינות לשני עמים. פעם סלוגן להקמת מדינה פלשתינית, היום דיבור על היפרדות לשתי מדינות יהודיות, אחת ביביסטית ואחת קפלניסטית. כמו שאנחנו מכירים את עצמנו, זה רק עניין של זמן עד שגם הן יתפצלו לעוד מדינות. ●

גם אם הכול יופרך זה לא באמת משנה, זה הרי כתוב במפורש על הגשר. אילוסטרציה

ימין ערכי. כינוי לאנשים ימנים אבל ערכיים, לא כמו ביבי־סמוטריץ'־בן גביר שרק רוצים למכור את המדינה לחרדים. הימני הערכי כל כך ימני עד שהוא עובד מאוד קשה כדי שתקום ממשלת שמאל. הוא לא נרדם בלילה מרוב דאגה לעתיד המדינה ויש לו יותר מדי זמן פנוי לכתוב פוסטים ערכיים ארוכים־ארוכים, כמעט כאורך השקרים של בנט

ארבע שנים חלפו מיום ד' במרחשוון תשפ"ג, שבו נערכו הבחירות לכנסת שאחריהן קמה ממשלת ימין על מלא שבאמת היו בה המון אירועים. מהרפורמה המשפטית והיציאה של השמאל לרחובות, דרך 7 באוקטובר ועד המלחמה הקשה – המדינה שהכנסת היוצאת מחזירה היא ממש לא אותה מדינה שהפקדנו בידיה.

הנה מילון של כמה מהמושגים שליוו אותנו בארבע השנים האלה, וכנראה ילוו אותנו גם בקדנציות הבאות.

אורבן, איראן, ארדואן. השוואות שהשמאל אוהב לעשות כדי להמחיש איזו דיקטטורה נהייתה פה. אומנם אורבן הודח בבחירות דמוקרטיות, המועצה העליונה של איראן מזכירה יותר את בג"ץ מאשר את המועצות הדתיות שלנו, וארדואן הוא חביבן של המפלגות הערביות, השותפות הטבעיות של השמאל – אבל למה לבלבל את המציאות עם עובדות.

אחדות. שאיפה של רוב העם שנמאס לו מהפלגנות. למרבה המזל בדמוקרטיה הפוליטיקאים מקשיבים לעם, ולכן אחרי הבחירות הם יעשו בדיוק ההפך.

אחים לנשק. מצד אחד, ארגון משומן היטב שטוען שהציל את המדינה בזכות הסרבנות – סליחה, אי ההתנדבות. מצד שני, מאות אלפי ישראלים מימין ומשמאל ממשיכים להתייצב למאות ימי מילואים ולא מעלים על דעתם לסרב – סליחה, לא להתנדב – ומוכיחים שלמושג "אחים לנשק" יש גם מובן חיובי.

אשם. במדינה דמוקרטית – הגדרה לאדם שהורשע בדין לאחר הצגת ראיות חותכות. במדינת ישראל זה כינוי שהשמאל מצמיד לראש ממשלה מזהימין בלי קשר למה שהוא כן או לא עשה.

בגידה. אסור בשום פנים ואופן להגיד על רבין, רונן בר ואחים לנשק. מותר ואף רצוי לייחס לנתניהו, יונתן אורין וכל מה שמשרת את הקמפיין של בנט. על בנט למשל מותר היה פעם להגיד הכול, אבל היום זה כבר נחשב להסתה.

בושה, בושה. מושג שנכנס לחיינו על ידי מפגיני קפלן (ע"ע) במטרה לבטא את הסובלנות ואהבת האדם המאפיינת אותם ולהלבין את פניו של כל מי שחושב אחרת. את המילים יש לצעוק בקריאות קצובות כלפי חבר בקואליציה, רצוי תוך כדי התפרצות לכנס שבו הוא נואם או רדיפה אחריו ברחוב, כדי שהנ"ל יעשה תשובה ויעבור למחנה הנכון שלעולם אינו מתבייש במעשיו.

ביבי. המגדיר הבלעדי של הישראליות, הציר המרכזי שבלעדיו הכול קורס. אין ימין ושמאל, אין מורכבות, יש רק ברירה אחת נוקבת: או שאתה ביביסט, או שאתה רל"ביסט.

ביחד ננצח. לכמה דקות באמת האמנו שאסון 7 באוקטובר יאחד אותנו. אחרי שלוש שנים אנחנו לא ממש ביחד, וגם לא לגמרי ברור שננצח.

ברית המשרתים. אגדה יפה שסיפרנו לעצמנו על ימנים ושמאלנים שמבינים שאם הם יכולים לשאת ביחד את האלונקה, הם יכולים גם להקים ביחד ממשלה ציונית רחבה. אבל כמו באגדות, בחצות הכרכרה הופכת לדלעת, הליברלים הדגולים בוחרים רבני ערים חרדיים, והרמטכ"ל לשעבר איזנקוט אפילו לא מסתיר שהוא מעדיף ברית עם הערבים על פני מילואימניקים ימנים.

גשר. מצד אחד, דימוי לחיבור בין חלקי העם כדי ליצור אחדות. מצד שני, מאז הבחירות הקודמות גשר הוא בסך הכול מבנה הנדסי שתולים עליו שלטים בנוסח "אתה הראש אתה אשם" ועוד פנינים יפות שמשתמשות בגשר הפיזי כדי להרוס את הגשר המטאפורי. **געגועים.** לליכוד הממלכתי של בגין, למפד"ל המתונה של יוסף בורג, לשמאל ההגון של שולמית אלוני. רק שאת בגין החרימו, המפד"ל הפילה ממשלה בגלל מטוסים שנחתו אחרי כניסת השבת, ושולמית אלוני סגרה את ערוץ 7. כמו ברית המשרתים, געגועים הם עניין רומנטי שאין לו אחיזה במציאות.

דמוקרטיה. שיטת ממשל שבה העם בוחר את מנהיגיו, והם מבצעים את המדיניות שהפקידים מכתיבים.

דיקטטורה. אותו הדבר, רק הפוך.

הותר לפרסום. שתי מילים נוראות, אימות, שאחריהן מה שהיה

HAZORFIM
— SINCE 1952 —

אצלנו
בשמחות

פריטי מתחתנים במחירים משתלמים

החל
מ-
680
ש"ח
מחיר נתב"ג 576 ש"ח

פמוטים
קולקציית בארי

כוח איתם

אפי ואיתמר איתם חולקים מסכת חיים משותפת של שירות צבאי ממושך, פיקוד בכיר וכניסה לפוליטיקה. בריאיון ערב הבחירות מביעים האב והבן תמיכה גורפת בסמוטריץ' ובמפלגתו, מדברים על איזנקוט, על המפלגות הערביות ועל היחס הנכון למגזר החרדי, וגם על רגעי הרעות שחוו שניהם תחת אש ומסמלים בעיניהם את ליבת הקיום הישראלי

הדס צורי // צילום: שלומי יוסף

הכניסה של איתמר לפוליטיקה היא בראש ובראשונה סגירת מעגל מאוד מרגשת בשבילי, פותח תת־אלוף במילואים והשר לשעבר אפי איתם. "כיהנתי כיושב ראש המפד"ל בזמן של אחד האסונות הערכיים, הביטחוניים והמנהיגותיים הקשים ביותר שקרו לנו, כשאריאל שרון הפך את עורו ממוביל וידיד ההתיישבות למהרס והמחריב שלה. הייתי האדם האחרון שעזב את גוש קטיף, לאחר שלפני הגירוש עברנו לגור בנצר חזני. כשר בממשלתו של שרון הייתה לי חסינות ולכן לא פינו אותי. ראיתי איך בלילה, כשהגינות עוד פורחות והממטרות עוד מסתובבות, הרסו את היישוב, ובכעשר דקות מפעל חיים פורח הוחרב. הדבר הזה שבר אותי", הוא מודה. "לא בכיתי באירועים ביטחוניים קשים ביותר, ממלחמת יום הכיפורים דרך שלום הגליל ועד מבצעים שונים שבהם השתתפתי, אבל שם עמדתי ועיניי זלגו דמעות. בשבילי זו הייתה תבוסה איומה, אישית ולאומית".

מדוע ראית את זה כתבוסה אישית?

"כי לא הצלחתי לעצור את זה. לא היה לנו מספיק כוח פוליטי, ולא היינו מספיק ערים לאפשרות שראש ממשלה יבגוד כך בערכיו ובסיפור חייו. האופן שבו הוא דרס אותנו היה נורא", הוא נזכר. "היו לנו שישה מנדטים, אבל הוא התייחס אלינו כאילו לא היינו קיימים. מהבחינה הזאת, הכניסה של איתמר להנהגת הציונות הדתית היא מאוד מרגשת בשבילי, הרבה מעבר לפוליטיקה. עזבתי את הפוליטיקה בזמנו מתוך משבר ומתוך לקיחת אחריות אישית על הכישלון הנורא הזה, והעובדה שאיתמר שותף כעת למפלגת הציונות הדתית ולהנהגתה היא תיקון גדול".

הוא מספר כי ההתנתקות הייתה מלווה בקרע עמוק בתוך המפד"ל: "כיושב ראש המפד"ל קראתי לחבריי לפרק את הממשלה ולא לאפשר את המשך ההתנתקות, אבל חבריי נשארו שם עד שכבר לא היה מה לעשות. על הרקע הזה היה לי קרע מאוד עמוק עם המפד"ל, אבל כעת אני חוזר הביתה ותומך במפלגת הציונות הדתית".

למי הצבעת בזמן הקרע העמוק ההוא?

"הייתי פעיל מאוד בליכוד והיה לי מפקד גדול במפלגה. השפעתי לא מעט על הרכב הליכוד, אבל כיום אני חושב שצריך לתת את כל הכוח ואת כל המוניטין לציונות הדתית, גם בהקשר ההתיישבותי וגם בהקשר הצבאי. צריך לזכור שרוב מניינה ובניינה של שדרת המפקדים בצה"ל דהיום, בוודאי במילואים - מח"טים, מג"דים, מפקדי אוגדות - באים מבית המדרש הזה, וזה כשלעצמו אירוע מכונן ומעצב גם לעתיד לבוא, אז אני חוזר הביתה ועושה את זה בנפש חפצה ובהתלהבות גדולה".

"אפי לא תוודרך לפני הריאיון", מזהיר בחיוך הדובר שתיאם את הריאיון, לאחר שאיתם האב מדבר בהתלהבות ובעניינים

“עמדתו ועיניו זלגו דמעות. בשבילי זו הייתה תבוסה איומה, אישית ולאומית”. אפי איתם בגירוש מנצח חזני

אפי איתם: “בהתנתקות לא היה לנו מספיק כוח פוליטי, האופן שבו שרון דרס אותנו היה נורא. הכניסה של איתמר להנהגת הציונות הדתית מאוד מרגשת בשבילי. עזבתי את הפוליטיקה בזמנו מתוך משבר ומתוך לקיחת אחריות אישית על הכישלון הנורא הזה, והעובדה שאיתמר שותף כעת למפלגת הציונות הדתית ולהנהגתה היא תיקון גדול”

לפסול את הציונות הדתית מריצה לכנסת, כפי שהם אכן עשו, זה מראה לאן הם הדרדרו”, אומר אפי. “גודל העיוורון נובע משנאה ומדה לגיטימציה, אבל למרות זאת עם ישראל זו חזק לכיוון היהודי, הלאומי, הציוני וההתיישבותי. הציונות הדתית צריכה להתאזר בסבלנות וכוח כדי לחצות את מערכת הבחירות הזאת ולהתייצב מבחינה פוליטית לקראת השינוי. אני מאמין שנראה פריצת דרך משמעותית מבחינת אחוזי התמיכה של הציבור, שיידע להכיר טובה על ההישגים, על ניקיון הכפיים ועל מנהיגות של משרתי ציבור אמיתיים”.

“החרדים הם לא אויבי המדינה”!

איתמר, דיברת קודם על העשייה של הציונות הדתית לעומת קמפיין של תנינים וחבלי תלייה. אני מבינה שאתה לא אוהב את הסגנון של עוצמה יהודית. מה דעתך על העשייה של בן גביר?
“הוא לא עשה מספיק”, הוא עונה. “הוא השר לביטחון לאומי ועדיין יש לנו עבודה עצומה בצפון ובנגב בפרוטקשן ובביטחון האישי. אומנם יש לו הישגים, בעיקר בנוגע לטיפול שלו בשירות בתי הסוהר, שזו עשייה חשובה מאוד, והוא גם עשה רפורמה מצוינת בתחום הנשק, אבל זו פחות או יותר כל העשייה שלו וכל השאר זה דיבורים. יש הרבה אנשים, כולל אני, שלא אוהבים את הפופוליזם של בן גביר”.

סוגיה בוערת במיוחד, בעיקר במגזר הציוני-דתי, היא סוגיית גיוס החרדים. נראה כי סמוטריץ' איבד מצביעים בשל הוויכוח הנוקב הזה בתוך המגזר.

“הדבר הכי חשוב לי כמי שלחם, נפצע ואיבד חיילים וחברים, הוא שהישיג המלחמה יישמרו”, אומר איתמר. “אני מבין את הזעם והקושי של הציבור המשרת, זה אכן קשה וכואב. אני יודע מי לא חי בתחושה הזאת של פחד מהדפיקה בדלת. אבל מי שחושב שעל ידי דריסת החרדים, הרעבתם ונקמה בהם נשיג גיוס, טועה. הרבה אנשים מהמגזר אמרו לי שלא אכפת להם אם זה יביא לגיוס של החרדים או לא, מה שחשוב להם זה לפגוע בחרדים”.

בתוך הבירוקרטיה ובתוך העולמות הבין-משרדיים כמו שבצלאל הצליח. גם במפגשים הרבים עם ראש הממשלה במהלך המערכה עמדתי עניין המלחמה היו ברורות, נחרצות, לא מתבלבלות ולא מתנחנות. בעיני בצלאל הוא המנהיג הראוי לאמון הציבור הציוני-יהודי-לאומי, הוא מצהיר, ואיתמר מוסיף: “חלק מהישיג המלחמה הם תוצאה של השפעה קריטית שהייתה לסמוטריץ’”.

אם ההישגים והעשייה של בצלאל סמוטריץ' והציונות הדתית כה גדולים, מדוע הייתם צריכים להתאחד עם פייגלין כדי לעבור את אחוז החסימה? אולי המפלגה הזאת נתפסת כמפלגה מגורית?

“ההישגים של הציונות הדתית אינם מגוריים בכלל”, עונה איתמר. “ההתעקשות על המלחמה, על הניצחון, על ההכרעה, על פירוק החמאס, על הטיפול בריפח ובאיראן - זה לא עניין מגורי. גם ההתיישבות ביהודה ושומרון היא לא עניין מגורי. רצועת הביטחון הזאת ביהודה ושומרון נועדה קודם כול להגן על תושבי כפר סבא, רעננה והמרכז. ארץ ישראל היא לא של הציונות הדתית, אלא של עם ישראל כולו. ההתיישבות היא ערך של אחדות העבודה, של קיבוצי הנגב והגליל. כשרת ההתיישבות אורית סטרוק עוסקת בשיקום הנגב, עושה עושה, הגליל והצפון”.

הוא מציין גם את ההישגים של סמוטריץ' כשר האוצר: “תראי את הנס שבו מדינת ישראל נמצאת כיום: אנחנו יושבים בקניון שוקק חיים בעיר סואנת, אחרי שלוש שנות מלחמה שעלותה מאות מיליארדים, והכלכלה חיה, קיימת ומשגשגת. במדדים העיקריים - באינפלציה, בשקל, באבטלה ובהשקעות חוץ - מדינת ישראל חזקה וסמוטריץ' הוא שר אוצר מצוי”.

אז איפה בכל זאת הבעיה?

“הבעיה היא גם בכך שהציונות הדתית לא כל כך טובה בלשווק את הישיגה. חברי הכנסת והשרים שלנו, שמחה רוטמן, אורית סטרוק, בצלאל סמוטריץ', קמים בבוקר כדי לעבוד בשביל עם ישראל בצניעות ובענווה. כשאתה עובד אין לך זמן לעשות יחסי ציבור, להצטלם עם תנינים או סיכות של חבל תלייה. זה אולי מביא מנדטים, אבל זו לא עשייה. אנחנו מביאים קבלות”.

הוא תולה את חולשת המפלגה בסקרים שלפני האיחוד עם זהות גם בקמפיין שהתנהל נגד הציונות הדתית: “היינו נתונים תחת קמפיין שנאה מטורף שצבע את הציונות הדתית ואת נציגיה בצורה מעוותת. קראו לנו אוכלי מוות וציירו את חברי הכנסת שלנו כמי שליכם גם בחטופים ובסבל של המשפחות”.

“אם בוגי יעלון ועומר בר לב, ששירתו יחד איתי כתף אל כתף, מטוגלים להגיש עתירה בבקשה

בורקות על הישיג המפלגה שבנו בחר להצטרף אליה. אפי איתם, נזכיר, הוא בעל רקורד פוליטי וצבאי מרשים. בצה”ל הגיע לדרגת תת-אלוף, זכה לעיטור המופת והיה מהקצינים הבודדים חובשי הכיפה בזמנו שהגיעו לדרגה כה גבוהה. הוא שירת במגוון תפקידי פיקוד, ולאחר פרישתו הצטרף למפד”ל בגלגוליה השונים, ולאחר מכן עבר גם קדנציה בליכוד. הוא כיהן כשר במשרדים שונים בכמה ממשלות. בבוקר שמחת תורה, על אף שחצה את גיל 70, יצא להילחם בקרבות.

“התיקון שאני מדבר עליו קורה לא רק ברמה הפוליטית, אלא גם ברמת השטח”, מסביר אפי. “כשאני מסייר כיום ברחבי היישובים החדשים, וכשאני עולה על הר בוק, מקום שרגל יהודית לא דרכה בו 25 שנה וכיום יש שם גם חווה וגם מחנה צבאי, ובכלל לאורך ולרוחב כל הארץ, אני מזהה חזרה לתיקון עמוק שהתחלנו בו ובעזרת ה' הוא יימשך מיד אחרי הבחירות, גם בעזה וגם בחלקים אחרים של הגליל ושל הנגב”.

אין להם זמן ליחסי ציבור

איתמר, מדוע בחרת להיכנס ליחסי הפוליטיקה?

“זה נולד תוך כדי המלחמה ומתוך תחושת האחריות”, אומר איתמר איתם, סגן-אלוף במילואים ומועמד לכנסת מטעם מפלגת הציונות הדתית. “הסתכלתי על כל מה שראינו וכל מה שעבר עלינו, ושאלתי את עצמי מה אני עושה עם זה? האם אני מסתפק במה שעשיתי כמפקד במילואים או שאני הולך עם זה קדימה? חשבתי שאת אותה אחריות שאיתה יצאתי לשדה הקרב ואיתה הובלתי את הלוחמים, צריך להמשיך גם לחיים הציבוריים”.

איתם, מג”ד במילואים, נפצע מירי של צלף בצפון רצועת עזה במאי 2024. “הבחירה ללכת לפוליטיקה התחילה להתבשל במלחמה, והמשיכה להתגבש בזמן הפציעה שלי. בחודשים האחרונים הבנתי שזה מה שאני רוצה. התחלתי לבדוק את המפה הפוליטית וזיהיתי בציונות הדתית את המקום הנכון בשבילי”.

מדוע?

“בעיקר בשל שתי סוגיות. הראשונה היא מערכת הערכים ותפיסת העולם שבה נטועים נציגי המפלגה, מוסדותיה והציבור שהיא מייצגת. סוגיה נוספת וחשובה בשבילי היא היכולת לבצע ולממש את תפיסת העולם ולשנות את המציאות בשטח. הציונות הדתית, ובפרט השרים בצלאל סמוטריץ' ואורית סטרוק, יודעים לעבוד עם מערכות המדינה, למנות את האנשים הנכונים ולהביא קבלות על ביצוע בפועל של הדברים החשובים להם ולמצביעים שלהם”.

אפי, מה דעתך על בצלאל סמוטריץ' כמנהיג המפלגה?

“אני מכיר את סמוטריץ' עוד כנער צעיר, וליוויתי אותו בשנתיים האחרונות לא מעט. להערכתי מדובר באחד מאנשי הציבור והפוליטיקאים הטובים ביותר שיש כיום במערכת, גם ברמה האידאולוגית וגם ברמת ההוגנות והערכיות האישית. מכיוון שהייתי בפוזיציה שלו, אני יודע להעריך את גודל האירוע: הוא הצליח לפעול רבות ונצורות בחיבור משרדים ממשלתיים שבעבר תוכננו ואוישו כדי להפריע זה לזה - משרד הביטחון, משרד האוצר, משרד המשפטים ומינהל מקרקעי ישראל, מקבץ שהיווה מלכודת לכל התקדמות וכלל החלטה. בצלאל יצר שם צוות עבודה מתואם שמביא תוצאות מדהימות. הנוסחה הזאת של שיתוף פעולה בין-משרדי תשרת את הציונות הדתית ואת מדינת ישראל בהמשך גם בגליל, גם בנגב ובעזה וכמוכן ביהודה ושומרון. כיושב ראש הציונות הדתית והמפד”ל לא הייתי כל כך מוכשר ומוצלח ביכולת לייצר תוצאה

זו לא שיטת עבודה וזה לא רעיון טוב לניהול מדינה. כשאני מסתובב ביישובות ההסדר החרדיות, במכניזם ובחטיבת חשמונאים, אני רואה תהליכים ושינויים, יש שם מוכנות והבנה של האתגרים. השאלה היא אם אנחנו הופכים אותם לאויבי האומה ודוחקים אותם לקצה, או הולכים לתהליך מוסדר”.

“מפלגת הציונות הדתית הייתה יכולה להיות הראשונה שצועקת ‘גיוס עכשיו’”, אומר אפי. “מספר הנופלים והמפקדים אצלנו הוא עצום. אבל כאן מתגלה הגדולה של סמוטריץ', שלא נגרר לפופוליזם של מריצות, סנקציות והרעבה. הייתה לו כל הלגיטימציה לקושי תמיכה פוליטית מזה, והוא לא עשה זאת כי הוא מבין שגיוס החרדים יקרה מתוך תהליך עומק”. איתם יוצא נגד הגזרה השווה שעושים חלק מהאנשים בין החרדים לערבים: “השקר שמנסה לחבר בין החרדים לערבים הוא שקר עצום! החרדים הם אחים שלנו, בשר מבשרנו, וחלק מהפוטנציאל של מדינת ישראל. יש לנו ויכוח איתם ואנחנו רוצים שייקחו חלק בנטל, אבל הם אינם אויבי המדינה!”

איתמר מדבר גם על הסכנות הביטחוניות הרבות שעומדות לפתחה של מדינת ישראל: “בעוד חודש וחצי יהיו בחירות ברשות הפלשתינית. דחלאן וברגותי ינצחו בהן, ובעוד שנתיים וחצי אנחנו נעמוד בפני צונאמי מדיני אפשרי, שכבר מכינים אותו

בעולם ושידרוש מאיתנו הקמת מדינה פלשתינית. אם תעלה ממשלת שמאל, כל הישגינו עלולים לרדת לטמיון ולא תהיה לנו שום יכולת עמידה מול העולם, לא בעזה, לא בלבנון ובטח לא מול הסוגיה האיראנית וביהודה ושומרון. אנחנו עלולים להביא למצב שבו כל הקושי וכל המאמץ וכל הנפגעים וכל ההרוגים יהיו לשווא, ונחזור לאותה קונספציה ששומעים מיאיר גולן ומאיונקוט. הגוש הימני הוא הערובה לכך שתעלה ממשלת ימין שתשמור על כל ההישגים הללו והחרדים הם חלק בלתי נפרד ממנו".

איתמר מציין את עיקרי תוכנית גיוס החרדים של המפלגה: תמיכה ממשלתית במוסדות משלבים - ישיבות הסדר ומכינות חרדיות, הכנת הצבא לקליטה מתאימה ומכבדת, וחקיקת חוק יסוד המשרתים שיתן מעמד מועדף ומתגמל מאוד למשרתים לפי מדרג של לוחמים ומשרתים אחרים, ובמקביל מקדם הסכמה של רבנים לגיוס של אלפים. "כשנראה חרדים במדים ברחובות ובבתי הכנסת בהסכמת רבניהם, הדינמיקה תשתנה", הוא בטוח. "האלטרנטיבה של קמפיין שנאה וחרם לא תביא חייל אחד לצה"ל ולא תקדם את המדינה".

"לא לתת למפלגות הערביות לרוץ לכנסת"

דיברתם על הבעיה של ריבונות, בעיקר בנוגע למגזר הערבי. מה לדעתכם צריך לעשות כדי לטפל בבעיות הרבות של המגזר הערבי?

"ערביי ישראל, רובם ככולם, מוחזקים בידי הנהגה שפועלת נגד המדינה. רק לאחרונה צוין כי במגזר הערבי יש מאות אלפי כלי נשק בלתי חוקיים, כלומר שכמעט לכל גבר ערבי במדינת ישראל יש נשק. למה הנשק הזה משמש?" תוהה איתמר. "ארגוני הפשיעה במגזר הערבי פועלים למעשה כארגוני טרור. נדרשת החלת ריבונות ומשילות מלאה - בחינוך, באיסוף הנשק, בטיפול בבנייה הבלתי־חוקית ובפרוטקשן. האיום הפנימי הזה פגש אותנו בצורה מצומצמת באירועי שומר החומות. מול איומי החוץ בעזה או באיראן פתחנו את העיניים, אבל מול האיום הפנימי אסור לנו להישאר בעיוורון. נדרשת תוכנית לאומית לחיזוק ההתיישבות בגליל ובנגב, לצד תקנות חירום וענישה מחמירה של עשר שנות מאסר בפועל על החזקת נשק בלתי חוקי".

"לפני חמש שנים פרסמתי מאמר שבו התרעתי שחלקים מקרב המגזר הערבי בישראל בונים צבא. אמרו אז שאני מגזים, כיום כולם מבינים את גודל הסכנה. ראש השב"כ דוד זיני פרסם שבמגזר

הבדואי בנגב מתארגנות מיליציות צבאיות", אומר אפי. "כאינדיבידואלים, ערביי ישראל הם אורחים עם זכויות אזרחיות שוות, אבל אסור לנו לאפשר התארגנות במסגרת מפלגות ערביות בעלות אג'נדה שנועדה לקעקע את זהותה של ישראל כמדינה יהודית. בנושא הזה הדמוקרטיה שלנו צריכה לנהוג כדמוקרטיה מתגוננת. המפלגות הללו אינן שותפות לגיטימיות לשום קואליציה ציונית! בממשלת בנט ראינו שזה לא מחזיק מעמד ושלא ניתן לנהל כך מהלכים ביטחוניים. ברגע שלא תתאפשר התמודדות של מפלגות שפועלות נגד המדינה, והאזרחים הערבים יצביעו למגוון המפלגות הישראליות והיהודיות הקיימות, המערכת הפוליטית תשתחרר מהמלכודת הזאת".

האם אתה אומר שלא צריך לאפשר ריצה של מפלגות ערביות לכנסת?

"כן", עונה אפי, "זו כמובן דעתי האישית, שאינה מייצגת את עמדת הציונות הדתית. אני סבור שהדמוקרטיה הישראלית צריכה להגן על עצמה ממפלגות שמטרתן היא להילחם בזהות היהודית של המדינה".

שניהם מדברים הרבה על חשיבות האחדות בעם. "איתמר התייעץ איתי כשהוא התחיל להופיע בהופעות ציבוריות", אומר אפי. "אמרת לי שזהו מדרב, שישווה לנגד עיניו את גודל המילואים שלו. אני ראתי את הגדוד הזה בכמה

מפגשים תוך כדי המלחמה, כולל בטקס הפרידה מאיתמר. זה עם ישראל על כל רבדיו, זהויותיו ומגוריו והוא מאוחד בדבר אחד: אחריות לשמירה על מדינת ישראל גם מהבחינה הביטחונית וגם מהבחינה ההויתית הישראלית והיהודית. כשהגדוד הזה יצא בפעם הראשונה הביתה אחרי הקרבות הם עלו ביחד לכותל, חילונים ודתיים, וכל המשפחות הגיעו עם הילדים. אני התרגשתי מזה מאוד. זו הייתה הבחירה שלהם וזה היה ברור לכולם שכשחוזרים ממלחמה שהאויב קרא לה טופאן אל־אקצה ובכל בית בעזה יש תמונה של ירושלים, אז ברור שכולם עולים להתחבר מחדש לירושלים שלנו".

איתמר חוזר אל הפציעה שלו: "כשנפצעתי ביחד עם הקשר שלי תומר, שנינו נפצענו מאותו כדור שעבר אותו ופגע בי. יש סרטון של חמאס מהאירוע הזה, וראים בו את העין של המחבל בתוך הטלסקופ מסתכלת עלינו, וברור שהוא לא רואה דתי וחילוני אלא שני חיילים יהודים".

"אנחנו אחים", מוסיף אפי, "גילחם זה בשביל זה וביחד בשביל המדינה. האחוה הזאת היא חוצה מגזרים ומפלגות, ובמידה רבה מאוד הציונות הדתית מבטאת אותה".

הוא חוזר שלוש שנים אחורה, ליום שאחרי הטבח שבו ירד להילחם בעוטף. "אני כבר חייל זקן, אבל ביום השני של המלחמה נסעתי עם הרכב שלי לכפר

עזה והשתתפתי בלחימה. ליד מפלסים נתקלתי בחוליית מחבלים. פרקתי מהרכב והתחלתי להשיב אש ואז הצטרפה אליי מחלקת צנחנים צעירים. הקצין הצעיר הסתכל עליי, לבשתי שכפ"ץ ולא ראו את הדרגות שלי והוא ראה רק את הזקן הלבן. הוא אמר לי: "סבאלה", אנחנו עכשיו יוצאים להסתערות. אתה ואני מספרי ברזל, צמד ברזל, אל תיעלם לי פה". בעיניי זה בדיוק הסמל של עם ישראל: אנחנו צמד ברזל, וכשאנחנו צריכים להילחם על חיינו, גם הפיזיים וגם הרוחניים, הזהותיים וההיסטוריים, אנחנו צמד ברזל".

רעיון האחוה הוא חשוב, אבל אי אפשר להתעלם מהעובדה שחלק גדול ממחנה השמאל רואה בימין בכלל ובציונות הדתית בפרט אויב. הכינוי "אוכלי מוות", העתירה לפסילת המפלגה וההחרמה של המגזר הם לא האחוה שאתם מדברים עליה.

"האחדות היא אמיתית וממנה אנחנו יוצאים לדרך", אומר איתמר. "כמובן שיש

ביקורת ויש מאבק רעיוני. ראשי מערכת הביטחון במדינת ישראל - ראשי שב"כ ומוסד, אלופים, ורמטכ"לים, ניהלו קמפיין תבוסה במהלך המלחמה תוך כדי השמצות קשות מאוד כלפי הנהגת המדינה והנהגת הציבור הדתי. זה דבר חמור מאוד ויש לנו ביקורת גדולה על הדבר הזה, לכן אנחנו חושבים שהגיע הזמן שלנו לקחת מנהיגות. האליטה הישנה, אליטת הביטחון של מדינת ישראל, עבר זמנה. הם לא הבינו שום דבר מהאיומים והצרכים של הביטחון וגם לא מבחינה ציבורית ומנהיגותית. אנחנו בהחלט אומרים שהגיע הזמן שלערכים ולתפיסת העולם שלנו יהיה ביטוי בעמדת נהג הקטר של המדינה. הוכחנו את זה בכל המערכות, אנחנו לא מתביישים בזה".

"להעלות את איזנקוט זה חוסר אחריות"

"הייתי ליד ביבי בשעות הקשות ביותר של המלחמה, כשהיה צריך לקבל החלטות קריטיות", מגלה אפי. כשאני תוהה אם נתניהו מינה אותו ליועץ ביטחוני, הוא מסביר: "לא הייתי צריך למרפק אחריים בשביל זה, כי לא היה סביבו אף אחד! הרוב המוחלט והמכריע של חבריי הגנרלים, גם החברים בקבינט של ממשלת האחדות, הובילו רפיסות, ייאוש ומינימליזם מבצעי שמשלים עם זה שטבחו אותו, ורק מבקש להתכווץ בפינה ולסיים את המלחמה. כמובן בלי חיסול סינוואר, נסראללה ותקיפה באיראן. ביבי היה לבד!" הוא אומר.

"מכל אלפי האלופים ותתי האלופים רק יפתח רון־טל ואני היינו איתו", חושף איתם, "שנינו ישבנו איתו ערב ערב, חזקנו אותו ואמרנו לו שאי אפשר לסיים את המלחמה הזאת בלי הכרעה, בלי כיבוש רפיח, בלי מלחמה עם חיזבאללה. גם אחר כך בשאגת הארי ובעם כלביא עמדנו לצידו. את הכישלון הענקי של כל המערכת הביטחונית לדורותיה אנחנו לא יכולים לטיח בשם שום אחדות".

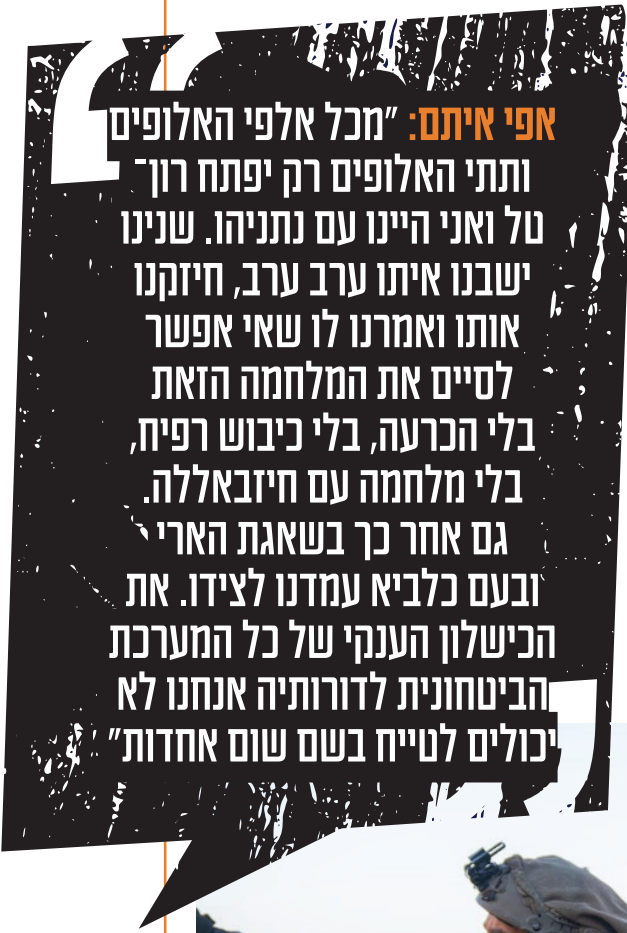
אפי סבור כי מקור הכישלון הזה הוא בקונספציה היסטורית שהתחילה באוסלו והובילה גישה של כניעה לטרור ועצימת עיניים. "אני זוכר את הוויכוח שהיה לי עם אהוד ברק כשהיה ראש הממשלה והחליט על הבריחה מלבנון והבגידה בצד"ל שלחמו איתנו. אמרתי לו: 'אנחנו לא יוצאים מלבנון, אנחנו מכניסים את לבנון אלינו! אל תעשה את זה!' ברק אמר לי בחצי חיוך: 'אתה תמיד רואה הכול רק דרך הכוונת. אתה צר מוחין'. בשבעה באוקטובר קיבלנו את האידאולוגיה הזאת ברבית דריבית. כשנלחמתי בעוטף הרגשתי שמה שמתחולל בעוטף הוא תוצאה ישירה של הקונספציה וההפקרות שהחלו בהתנתקות ובבריחה מלבנון. המילים 'אמרת לי לכם' בהחלט עברו לי בראש, אבל ברגעים הקשים ההם לא היה זמן לעסוק בזה, היה צריך להילחם ולהכריע את האויב".

אני שואלת את איתמר מהי עמדת הציונות הדתית בנוגע לאפשרות של ממשלת אחדות עם השמאל. "אנחנו חלק מהגוש הלאומי ותומכים בבנימין נתניהו לראשות הממשלה, בלי שום התלבטות", הוא אומר, "חד עם זאת, אנחנו לא מחרימים אף אחד. כל מי שירצה להיות שותף בממשלה לאומית רחבה וינטוש את גישת 'דק לא ביבי' מוזמן, ונשמח על כך".

אפי, מסכים?

"אנחנו נמצאים בעיצומה של מערכה קיומית נגד איראן וגרורותיה. הדבר הקריטי ביותר בבחירות הללו הוא מה שאני קורא לו רציפות אסטרטגית. להעלות להנהגה אדם שלא שימש אפילו כשר בממשלה כמו גדי איזנקוט, זה חוסר אחריות במצב הביטחוני הנוכחי. הבחירות הללו דומות לבחירת מנתח לניתוח מציל חיים: אתה רוצה מנתח מנוסה שביצע אלפי ניתוחים וידע לנהל את המערכה".

לקראת סיום, אפי מבקש להעביר מסר: "יש ויכוח בחברה הישראלית אם לקרוא למה שקרה לנו בשמחת תורה 'טבח שבעה באוקטובר' או 'מלחמת התקומה'. זה לא עניין סמנטי, אלא תפיסתי. השאלה היא אם אנחנו שוקעים באסון, או שדווקא מתוך הקושי אנחנו קמים ובונים את הקומה הבאה. הציונות הדתית מביאה עמדה אמונית ומנהיגותית שאומרת: 'מן המצר קראתי יי' ענני במרחב יי''. אנחנו לא שוקעים באפלה, אלא צומחים לתקומה. הגישה שלנו מבוססת על התפיסה שעם ישראל הוא מעצמה, לא במובן של גאוה ויוהרה, אלא במובן של יסוד עצמי המבוסס על רוח, מוסר ועוצמה פנימית. שנים ניסיתי להכניס את הרכיבים הללו לשיקולי הביטחון הלאומי, וכיום ברור לכול שהרוח והחוסן הערבי הם חלק בלתי נפרד מהיכולת הביטחונית של המדינה". ●

"הבנתי שאת האחריות שבה הובלתי בשדה הקרב אני צריך להמשיך לחיים הציבוריים". סגן אלוף במילואים איתמר איתם בלחימה

"צריך להאמין שמי שחווה טראומה
יוכל לצאת מהצד השני של
המנהרה כשבידיו מתנות לעצמו
ולעולם". רועי הורן

רק לצמורה יש

אם תשאלו את הבעל שם טוב ורבי נחמן מברסלב, טראומה או שכול יכולים להיות מנהרה שבסופה מחכה חוויה של צמיחה והתחדשות. ספרו החדשני של רועי הורן, שמתווה את שלבי ההתמודדות עם כוסט־טראומה לפי תורת החסידות, נותן מקום לחוויה נפשית אחרת של הורים שכולים וכצועי מלחמה, שעד כה לא זכתה ללגיטימציה ציבורית

הדר תאנה // צילום: לירון מולדובן

כשרועי הורן ניצל מהפיגוע בעתניאל בשנת 2002, כתלמיד שיעור ד' ביישיבת הר עציון שהתארכה שם, הוא לא ידע שחיייו ישתנו מאותו רגע. ההיכרות עם השכול הניעה אותו לחיפוש אינטנסיבי אחר משמעות ושליוחות. בחייו הבוגרים עבד כמורה בתיכון, ובמקביל כתב גם דוקטורט על הבעל שם טוב כפרשן של כוונות האר"י הקדוש. אף על פי כן, לדבריו, שום דבר לא הכין אותו ל-7 באוקטובר.

"הרגשתי הלם. עוצמת ההדף הייתה כל כך חזקה, ששום דבר בארון הספרים היהודי לא היה נראה לי בעל משמעות, חוץ מפרקי תהילים מסוימים", הוא משחזר את ימי פרוץ המלחמה. "באותה תקופה היינו בשליחות באנגליה, והחלטתי שם לחזור לבעל שם טוב, שבו עסקתי כל כך הרבה. אמרתי לעצמי שבטח משהו בניסיון החיים שלו יכול לעזור, הרי הוא עצמו היה יתום ועבר פגורמים קשים. חיפשתי תורות חסידיות של הבעל שם טוב העוסקות בצער וגיליתי תורה שלמה, עשירה וכנה, שעוסקת בצמיחה. תורה שאני מאמין שהיא בשורה דווקא לימים האלה".

את התורה הזאת הוא הנגיש בשפה קולחת בספרו החדש 'התחדשות הנפש - צמיחה פוסט-טראומטית ממקורות החסידות'. חמשת השלבים שאותם זיהה הבעש"ט כשלבים לצמיחה מתוך משבר הם צער, קבלת צער, תפילה, ישועה והודיה. על כל אחד מחמשת השלבים הללו רועי מרחיב באמצעות מקבילות מהעולם המחקרי ומתורות המזרח. בשונה אולי מרוב ספרי מחקר החסידות, הספר עשיר בידע, במובאות, באזכורים ובראיונות עם אנשים שונים שחוו טראומה, אובדן, שבי ופציעה, בעיקר מה-7 באוקטובר ואילך. מיוזג שלוש נקודות המבט האלה - החסידית, המחקרית והאקטואלית - הופך את חוויית הקריאה בספר למפעימה.

נפילה חופשית של אמונה

השלב הראשון בתהליך הצמיחה הוא הצער. איך חווים אותו בלי להתפרק?

"הבעל שם טוב, עם כל היותו המאמין הגדול, גם מלמד אותנו פלא מיוחד - שקודם כול אנחנו צריכים להתחזק את הצער בכל עוצמתו. זהו השלב הראשוני וההכרחי ביותר. הוא רואה בצער שלב חשוב בצמיחה, בלי לקפוץ לשלב אחר, בלי לומר בשלב כה מוקדם 'היה לי עוד יותר טוב'. אם אדם עושה מעקף רוחני כזה, קופץ למדרגת הרוח בלי לתת מקום לנפש להצטער כמו שצריך - המחיר הוא שהנפש עוד תדרוש את שלה, למשל בדיכאון או בתוקפנות. התהליך החסידי מציע לנו לשהות בצער, ורק בשלב השני לנסות לקבל אותו בקבלה רדיקלית. קבלה שכזו היא ויתור על השאלות הקשות המנקרות לנו במוח - למה זה קרה לי, למה לי ולא לו, למה ה' עשה לי את זה, ועוד".

"על פי הבעל שם טוב", ממשיך הורן, "קבלת הצער היא מצב צבירה רוחני שאומר 'ככה זה', כאשר המילה ככ"ה היא ראשי התיבות של כתר כל הכתרים. בלי קבלת צער אמיתית האדם קורס מתוך מאבק אינסופי במציאות. הוא מתיש את עצמו לחלוטין במאבק מנטלי של ניסיון לשלוט בכאב. השחרור האמיתי הוא ליפול נפילה חופשית של אמונה - שזו נקודת ההיפוך הקריטית במסע הירפוי. כמו שאומר השיר של אביתר בנאי 'ליפול לזרועותיו המושטות של אב הרחמן' - להבין שאין לי שליטה על הכאב ושאיני מוכרח לקבל אותו".

האם התמסרות לשקיעה לא אומרת ייאוש וחורבן?

"התפיסה המערבית אומרת שמעוות לא יוכל לתקן. אחרי טראומה משמעותית, לא תוכל להיות גרסה טובה יותר של עצמך, אלא מקסימום צל חיזור, עמום וקלוש של מי שהיית קודם. אנחנו חברה שהתמכרה לנוחות. התמסרה לנוחות של הקיום. יש המון גגות והמון ביטחונות, והכול מאוד מרופד ומאובטח, ולכן יש בהלה מאוד גדולה מהתמודדות. המרדף אחרי הנוחות לא מפתח אצלנו את השריר של לשהות בקושי בלי לוותר. החידוש של הבעל שם טוב הוא שהאור של היום הראשון, האורות הגנוזים, טמונים דווקא באסון. אלו לא ניצוצות שמגיעים מהתעלות נפשית בזמן סעודה שלישית, אלא מתוך מפגש אינטנסיבי עם החושך. זו עמדה מאוד מאמינה שלא מפחדת מן הצער והכאב".

מתוך המפגשים שאתה מקיים עם הורים שכולים ופוסט-טראוימטיים, תאר לי את החוויה הנפשית שהם עוברים. איך אפשר לתת סיוע לאדם כאוב בלי להרגיש שאתה נופל איתו?

"צריך להבין שמי שחווה טראומה, הרבה פעמים מרגיש שאין לו שום משאב נפשי שיעזור לו להתמודד עם מה שהוא חווה. אנשים מתארים שהם נמצאים בתוך ביצה שחורה וכבדה שמושכת אותם מטה, ובכוחות אחרונים הם מצליחים להרים את האף ממנה למשך שעה ביממה לכל היותר. אלו סימפטומים נוראיים. הרבה אנשים כאובים ומיוסרים בוחרים לצערנו הרב במוות, שאותו הם רואים כאופציה גואלת. התפקיד שלנו כמשפחה וכחברה הוא להחזיק בשבילם את התקווה ואת האופק. מצד אחד לתת לאדם להתפרק באמת, ומצד שני להאמין בשבילו שהוא יוכל לצאת מהצד השני של המנהרה כשבידיו מרגליות ומתנות לעצמו ולעולם. אסור להבטיח לבן אדם שהחיים יחזרו להיות מה שהם היו, כי הם אף פעם לא יחזרו להיות אותו דבר. הם יהיו אחרים. אבל

"גיליתי בעצמי כוחות דווקא אחרי שהבן שלי נהרג". ללי דרעי

צילום: מרים פיגא בונטוביץ

מערכות יחסים עם בני הזוג או עם חברים בעוצמות שטרם הכירו. אנחנו רואים את החטופים שמדברים על כך שכל יום וכמעט כל רגע הוא סיבה לחגוג את החיים. אחרים שמדברים על אלוקים ועל חוויית השגחה שמעולם לא חוו עד אז. כל אלו הם ביטויי צמיחה מדהימים שעלינו להכיר אותם, ללמוד אותם וללמוד מהם".

אתה מדבר הרבה על הצער, אבל מה המקום של הכעס בתהליך?

"בתהליך הארוך של ההתמודדות עם הטראומה, הכעס מאוד חשוב בשלבים הראשונים. בשלב הצער או הייאוש, הצער מתלבש על השאלה למה זה קרה לי. אסור לסתום את הפה לשאלות האלה. הנפש תובעת את שלה. היא מתמרמרת, בצדק, על מה שקרה לה ולא מגיע לה. היא יודעת שמגיע לה טוב, שמגיעים לה העונג והחיות שנלקחו ממנה. הכעס הוא ביטוי לחיים, לרצון לצדק, ולרצון להתענג על העולם הזה".

החטוף שנמצא בפיך של החיים

הספר שלך ביסודו נובע מתורת הבעל שם טוב ורבי נחמן, שכבר נפטרו לפני מאתיים שנה ויותר. מדוע דווקא הם מהווים השראה כיום להתמודדות עם משבר?

"המיוחד אצל הבעל שם טוב, ועוד יותר מכך אצל רבי נחמן, שהתורות שלהם תמיד נשענות על חוויות אישיות. אצל רבי נחמן אנחנו ממוש יכולים להרגיש את ייסוריו על פטירת בנו, את הקושי

רועי הורן: "אישה שבעלה נהרג ב-7 באוקטובר פרסמה כעת פוסט בפייסבוק על כך שבכל היבטי החיים שלה היא חווה צמיחה ושיפור משמעותי מאז שאיבדה את אהבת חייה. זר לא יבין זאת, אבל אנחנו חייבים לתת לאנשים שחווים צמיחה את המרחב לעשות את זה. לצערנו, מרוב בהלה ועודף רגישות, לפעמים אנחנו הודפים את האנשים שחוו משבר בחזרה אל המשבר"

שלו למצוא את מקומו בעולם, והוא אפילו השאיר לנו עדות על פגיעה אישית שחווה בצעירותו. לכן כשאנשים קוראים על טכניקות צמיחה שהוא פיתח, הם נותנים בו אמון, כי הם יודעים שהוא חווה את הנורא מכול בעוצמות חזקות מאוד. יהודים רבים סבלו במהלך ההיסטוריה, אבל רק מעטים ידעו הן לתאר את עומק המשבר והן להציג את נתיבי הצמיחה".

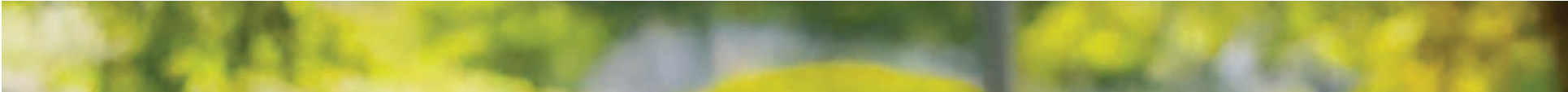
בפועל לאנשים קשה מאוד לראות למשל הורה שכול שמדבר על צמיחה והתחזקות.

"זה נכון וזה נורא. לחברה קשה מאוד לשמוע על צמיחה בהקשר של אובדן או טראומה. זה נשמע לא רגיש ולא מחובר למציאות. אגב, גם טרשי וקלהון, שני אבות מחקר הצמיחה הפוסט-טראומטית, מספרים שכשביקשו לפרסם את מחקרם על צמיחה בקרב חיילים שורדי מלחמת וייטנאם, אף הוצאת ספרים לא הסכימה לעשות את זה. אנחנו מחזיקים בתיאוריית ה'מעוות לא יוכל לתקן' בשיניים ממש. מי שלא חווה את האסון בעצמו, קשה לו להכיל את זה שהורה שכול ידבר על דברים טובים שצמחו אצלו בעקבות האובדן. הוא יחשוב

אפשר להבטיח לו שבהיבטים מסוימים הוא יחיה חיים עמוקים יותר, גדושי משמעות ורוח ואולי גם חברות ורעות שטרם הכיר. עלינו תמיד להיות, כמו שאמר וילפרד ביון, עם עין אחת שרואה נכוחה את מצבו הקונקרטי, ועם עין שנייה צופה אל האופק ומאמינה שהוא יגיע מתוך החשכה לאורה גדולה".

אנשים יגידו: על איזו צמיחה אתה מדבר? אני בקושי שורד את החיים.

"זה נכון ששלב הצער הוא קשה ביותר ועשוי להימשך זמן רב. יחד עם זאת, הכלל הוא להחזיק תמיד בראש שלטטלה שחווה האדם שמולנו יש פוטנציאל גדילה עצום. כשההגנות הרגילות שלנו מתפרקות, עשויות להיפתח בפנינו אפשרויות שמעולם לא שיערנו. הבעל שם טוב כינה את זה גאולה, והוא התכוון לגאולה פרטית, להיחלצות אישית ממצרים שבנינו לעצמנו. זה קורה, למשל, כשאנשים עם קריירה אינטנסיבית בהייטק עושים בעקבות המשבר הסבה למקצועות בעלי משמעות או לפחות עתירי הנאה פשוטה שהם באמת אוהבים. אנחנו רואים שאנשים שחוו משבר הופכים להיות רגישים יותר לזולתם, או מפתחים

שהאב לא באמת אהב את ילדו. לצערנו ראינו את זה גם בביטוי הנורא 'אוכלי מוות' כנגד מסירות הנפש של החיילים שלנו".

"לעומת אלו שבחורץ, האנשים שחוו על בשרם טראומה, משבר או אובדן, בהחלט יכולים לדבר על צמיחה בהיבטים מסוימים של החיים בעקבות המשבר", מחדד הורן. "ממש לאחרונה אמר אבינתן אור, שהיה חטוף מאות ימים, שהוא בפיך של החיים שלו. אישה שבעלה נהרג ב־7 באוקטובר פרסמה כעת פוסט בפייסבוק על כך שבכל היבטי החיים שלה היא חווה צמיחה ושיפור משמעותי מאז שאיבדה את אהבת חייה. זו לא יבין זאת, אבל אנחנו חייבים לתת לאנשים שחווים צמיחה את המרחב לעשות את זה. לצערנו, מרוב בהלה ועודף רגישות, לפעמים אנחנו הודפים את האנשים שחוו משבר בחזרה אל המשבר. גם טקסי הזיכרון חוטאים בכך לעיתים קרובות".

איפה אנחנו כחברה ישראלית ממוקמים בשלבים שתיארת בספר?

"החברה הישראלית היא לא אחידה. יש אנשים שאני פוגש שהם מאוד חזק בצמיחה, ויש אנשים שנמצאים עמוק בתהום ולא רואים את האור. יש גם כאלה שנמצאים בשלב התפילה ובחיפוש המשמעות. אני מאמין שכלל שיעבור הזמן, יתגלו שברים חדשים שלא היה להם מקום להתגלות עד עכשיו. כך למשל שמעתי לאחרונה על נשים רבות שהתגרשו מבעליהן בשל הפוסט־טראומה שלהם, והן במשבר בעצמן, בין היתר כי אף אחד לא מכיר בסבלן. אפילו את הפריבילגיות שהן קיבלו בהיותן נשואות הן איבדו כעת. כך שמשברים חדשים עוד לפתחנו, יחד עם גלים עצומים של צמיחה. זה בא לידי ביטוי באינספור מיזמים ועמותות חדשות שמפיצות אור בעקבות הנופלים, בחזרה עמוקה לשורשים, בחיבורים מפתיעים בחברה הישראלית, כמו ברית הנגב וההר. גם כניסה של אנשים כמו ללי דרעי ואלישע מזן לפוליטיקה היא ביטוי מובהק של צמיחה, הן שלהם אישית והן של החברה".

להרגיש הודיה באמצע ההספד

איילת פישר, אימו של נבו פישר הי"ד מברוכין, שנהרג בצפון רצועת עזה בטבת תשפ"ה, מגדירה את המפגש שלה עם הספר 'התחדשות הנפש' כ"חיבור מיסטי". "אחרי שנבו נהרג, הרגשתי חוויות חיוביות מאוד חזקות. האמונה שלי הפכה בבת אחת להיות שלמה יותר, והרגשתי חסד

ולא דין. זו הייתה חוויה עוצמתית מאוד של ממד רוחני שלא היה גלוי לי לפני שנבו נהרג. הרגשתי קריאה פנימית כזאת, מין קול שכל הזמן אומר לי שאני צריכה לחפש את הבעל שם טוב כדי למצוא תשובות ומזור. באחד הסופ"שים נחשפתי לספר של רועי מכל מיני כיוונים, ובשנייה שפגשתי את הטקסטים הרגשתי שמצאתי את המקום שחיפשתי. הייתי המומה מכך שלפני מאות שנים, לפני התיאוריות והמחקרים, הבעל שם טוב כתב את התורה הכי מדויקת של כל שלבי האבל.

"שאלתי את עצמי: איך יכול להיות שקורה לך הנורא מכול, ושם את חווה את החוויות הכי משמעותיות? ואיך זה שלצד הכאב שאותו אי אפשר לתאר במילים, והוא בא בגלים כמה פעמים ביום, יש קומה רוחנית כזאת גבוהה שנחשפת בפניי? בספר מצאתי את הלגיטימציה למה שאני עוברת, שכבר גדולי החסידות דיברו על האור שקיים דווקא באובדן. הספר הזה הוא בשורה ענקית לאנשים שעוברים משבר וגם לאנשים מסביב שלא תמיד יודעים איך לגשת".

מה הקריאה בספר חידדה לך מעבר לטיפולים הרגילים?

"עיקר העבודה בטיפול קונבנציונלי הוא לגעת בכאב, להרגיש אותו ולהבין אותו. לדעת איך הוא נראה, איך הוא משפיע על החיים שלי, על הזוגיות ועל המשפחה שלי. בעצם, לפי רועי, זה עיבוד של השלב הראשון - ההתבססות בצער. באיזשהו שלב הרגשתי שלא בא לי להתבוסס בו יותר. הבנתי שהוא יהיה מנת חלקי עד יומי האחרון, ושזה לא יעבור לי בשום שלב. הייתי צריכה בשורה אחרת. הרגשתי בתוכי שיש פה קומה רוחנית שמזמנת אותי אליה, ואני לא יכולה להישאר במוכר והידוע. דרישה פנימית לחיות חיים משמעותיים עם הסתכלות אחרת.

"דרך הספר יכולתי להבין מה עבר עליי כבר בלוויה עצמה. תוך כדי שהספדתי את הבן שלי הרגשתי הודיה גדולה ועצומה, וזה היה לי מבהיל ומזור. אם היית מספרת לי את זה שבוע לפני כן - הייתי אומרת שאני רק אצרח, אשתולל ואבכה. שאין שום סיכוי שמילים כאלה ייצאו ממני. ובאמת בטיפולים הנפשיים הקונבנציונליים לא מצאתי מקום לזה. אבל בספר, אחרי שקראתי את חמשת השלבים של הבעל שם טוב, ידעתי שאני הגיונית ולא משוגעת, שיש לזה מקום אמיתי בעולם. מתוך כך, היום אני מלווה אנשים שהם עצמם נפגעי טראומה ואני מוצאת בזה סיפוק ומשמעות

אדירים".

גם ללי דרעי, אימו של סעדיה דרעי הי"ד שנהרג בסיוון תשפ"ד ברצועת עזה, מתארת שאחרי מות בנה היא חשה קשת של רגשות - לאו דווקא שליליים. "הספר פגש אותי כשהייתי בשיא רגשות האשמה על זה שגיליתי בעצמי כוחות אחרי שהוא נהרג. איך גיליתי אותם דווקא אז ואני עושה בהם שימוש? זה לא הסתדר לי עם הדמות של האם השכולה שספונה במיטתה ובביתה. איך זה יכול להיות? אולי אני לא נורמלית? אולי אין לי רגש? בעקבות הספר הבנתי שאני לא לבד. יש אפשרות שנקראת צמיחה פוסט־טראומטית, והיא לא מוחקת את הפוסט־טראומה".

איך זה נראה ביומיום שלך?

"ברגע השבר הנורא, אחרי שדפקו לי בדלת והתקפלתי כולי, לא ידעתי שיש חיים אחרי המוות, אבל היום אני יודעת שיש. הספר הזה נתן לי מילים. הוא נתן לי חותמת כשרות לתחושות האלה. זה אישור שאני בסדר ושזה נפוץ. חשוב לי לומר שזה לא מוחק את האובדן. אם מישהו היה אומר לי 'התאפרת היום, זה אומר שכבר עבר לך?' הייתי רוצה להרביץ לו. הצמיחה היא מתוך הכאב. בלי למחוק אותו ובלי להיזיז אותו הצידה.

איילת פישר, אם שכולה: "שאלתי את עצמי: איך יכול להיות שקורה לך הנורא מכול, ושם את חווה את החוויות הכי משמעותיות? ואיך זה שלצד הכאב שאותו אי אפשר לתאר במילים, והוא בא בגלים כמה פעמים ביום, יש קומה רוחנית כזאת גבוהה שנחשפת בפניי? בספר מצאתי את הלגיטימציה למה שאני עוברת, שכבר גדולי החסידות דיברו על האור שקיים דווקא באובדן"

"הספר הזכיר לי את הלוגותרפיה של ויקטור פרנקל - חיפוש משמעות מתוך כאב. כמו פרנקל, גם רועי עסוק בלהצמיח אנשים ולתת להם נחמה. יש הרבה אימהות שכולות ואלמנות, ואני רוצה להגיד להן: את לא חייבת לפעול לפי קוד מסוים שהחברה מצפה לו. את יכולה לבחור בקוד התנהגות שיעשה לך טוב ויעזור לך לחזור לעצמך ולתוכך.

"היום אני מתמודדת לכנסת מטעם מפלגת 'עמך ישראל' של עופר וינטר. הרשיתי לעצמי להיכנס לבוץ הזה, כי הקול של ההורים השכולים חשוב לעם הזה. אם אנחנו הצלחנו להתנער מעפר וללבוש את בגדי התפארת, גם את וגם אתה יכולים. זה השיעור שלנו לחברה הישראלית".

'חסילת ישרים' לבעלי טראומה

יוחאי (שם בדוי) נפצע כחודש לאחר 7 באוקטובר במהלך תמרון בעזה. הוא נפגע בשתי רגליו, אבל הצליח להשתקם ולחזור לביתו. הפגיעה הפיזית, כך הבין לאחר שיצא מבית החולים, החביאה גם פגיעה עמוקה יותר.

"ניהלתי חטיבת ביניים לפני המלחמה ומאוד היה לי חשוב לחזור לחיים. רציתי להיות גיבור שחזור הביתה. ואכן חזרתי לעבוד בתחילת שנת תשפ"ה, ממש כשהשתחררתי מהשיקום. בפועל, כשחזרתי לא זיהיתי את עצמי בתוך בית הספר. גם הצוות לא זיהה אותי. כולנו זיהינו שמשוה השתנה ולא כרגיל. תמיד הייתי המנהל השלו והגינות שאף אחד לא הצליח לעצבן אותו, ופתאום התפרצתי בלי סוף. הרגשתי שהכול סוגר עליי. אני זוכר שחוויתי פעם אחת ניתוק בתוך הכיתה. התיישבתי בכיסא המורה ונתתי להם עבודה. אחרי כמה דקות עמדו מולי ארבעה תלמידים, ואני תופס את עצמי בוהה בהם תוך כדי שהם שואלים אותי בתמימה 'הרב יוחאי? הכול בסדר?' הרגשתי שאיבדתי שליטה, איבדתי את היכולת לנהל כיתה. זו הייתה הפעם הראשונה שביקשתי מפסיכיאטר לאבחן אותי. צריך להבין שלגבר נורמטיבי שחי חיים רגילים הרבה יותר קל להתעורר בלי שתי רגליים מאשר ללכת לפסיכיאטר, וזה למרות שיש הרבה הכלה בחברה הישראלית כלפי פוסט־טראומטיים".

מה הספר עורר בך?

"בשלב מסוים אשתי קנתה לי את 'התחדשות הנפש' ונתנה לי אותו עם הקדשה. בהתחלה הייתי סקפטי מאוד. חשבתי שהוא ניו אייג', מין חסידות של גושניקים שמנסים להלביש פסיכולוגיה על הבעל שם טוב. אבל מיד כשקראתי את הפרק הראשון הבנתי שיש פה משהו אחר. שאין פה פחד מהצער, אלא יש העמקה בו. זה משך אותי פנימה. לשמוע שהמאורות הגדולים - הבעל שם טוב ורבי נחמן - גם הם עצמם התמודדו עם משברים עצומים, זה נתן מקום לכאב שלי. אני מבין שאני לא הראשון ולא האחרון שעובר את זה. "פתאום החזקתי ביד ספר שבו ליד המילים פוסט־טראומה הייתה גם המילה צמיחה. זה לא אומר שהצמיחה מבטלת את התסמינים שאני סובל מהם, אבל אני לומד לדעת איך אפשר בהחלט להחזיק את החבל בשני קצותיו. בהתחלה לא הבנתי איך צמיחה מתקשרת לחטוּרת שאני נושא על הגב שלי, אבל היום אני מבין. שלחתי לרועי הודעה ובה אמרתי שאני לומד את הספר מאז כאילו שזה 'מסילת ישרים', מסלול הצמיחה שלי, שאני צריך לחזור עליו פעם אחר פעם, לשכלל ולהעמיק אותו". ●

צילום: מתדי הכתון פלאש 90

בעקבות המשברים שעבר בחייו, פיתח תורה של צמיחה מתוך הצער. ציון קברו של הבעל שם טוב

צילום: מירי שמעוניוביץ

התחלה// נולד וגדל בעץ אפרים שבשומרון, השני משישה אחים. "הוריי היו ממייסדי היישוב בתקופה שבה התגוררו בו משפחות בודדות. אני זוכר ילדות חלוצית עם מלחמות על תשתיות בסיסיות - ממאבקים משפטיים ועד קו טלפון יחיד ששימש את היישוב כולו".

אבא// גיל צרפתי (63), כיום יועץ לחברות מטעם חברת 'מעוף' ולשעבר מנכ"ל וסמנכ"ל בשורת חברות. "אדם מדויק מאוד, שמאוד מחובר למשפחה שלו".

אמא// מנואל (מנו) צרפתי (63), שנים רבות עבדה בתור מורה ומנהלת בית ספר באלקנה שזכה בפרסים, וכיום מייצעת למנהלי בתי ספר ומוסדות. "אישה שאף פעם לא עייפה, תמיד מחפשת את המשימה הבאה ועושה את הכול בקור רוח".

ספסל הלימודים// ביסודי ובחצי מהתיכון למד באלקנה, עד שהישיבה נסגרה בסוף כיתה י' והוא עבר לישיבת חיספין בגולן. "הגעתי לשם בשלב קצת מאוחר יותר, כשהחבר'ה כבר היו עייפים מטיולים, אז המעבר היה די רגיל ועבר חלק, בלי שחוויתי את השגרה החסיפאית הטיפוסית של שאר החברים".

ספרא וסייפא// למד שש שנים בישיבת 'עטרת כהנים' בירושלים במסלול "הסדר מרכז", שבמהלכן שירת עשרה חודשים בחיל השריון. "יצאתי לקורס פיקוד, אבל בגלל דלקת בעצב הפנים שלא איפשרה לי לרדת לשטח נאלצתי לפרוש מהקורס. בעקבות זאת גם לא השתתפתי במבצעים ולא צורפתי בהמשך ליחידת מילואים, וחזרתי לספסל הלימודים בישיבה".

החצי השני// יסכה לבית אלקסלסי. "דוד שלה, שהוא חבר שלי, שידך בינינו, התחלנו לצאת והתחתנו אחרי השחרור שלי מהצבא. את תחילת הדרך הזוגית שלנו עשינו ברובע היהודי המתחדש (הרובע המוסלמי - י"א) בעיר העתיקה, שם גרנו יותר משנתיים".

נחלת אבות// לפני 12 שנה קיבל הצעה לשמש כחצר"מ בישיבת 'בני רחל' הסמוכה לקבר רחל אימנו בבית לחם, אותה הקים חמיו הרב אליהו אלקסלסי, ומאז מתגוררת משפחתו במתחם. "היינו המשפחה הרביעית שנכנסה למקום, וכיום אנחנו המשפחה הוותיקה ביותר במתחם. הגענו עם בת אחת, וכיום ברוך ה' אנחנו עם שבעה ילדים. לימדתי בישיבה, בהמשך יצאתי ללמוד בכולל דינונה, ולאחר מכן חזרתי לתפקיד ר"מ שיעור א'".

משימת חיים// המעבר מהדירה הקטנה ברובע לקבר רחל נבע מחיפוש אחר משמעות ושליחות. "חיפשנו מקום מגורים חדש, ואשתי התעקשה על מקום של בנייה ואידיאליזם ולא עוד שכונה מן המניין. כשהגיעה ההצעה לעבור לבית לחם היא קפצה עליה, בעוד שאני - כעירוני טיפוס - חשבתי שזה יעד זמני בלבד עד שאחזיר אותה לעיר. מהר מאוד התחברתי למקום בכל נימי נפשי, וכיום אני רואה שליחות ומשימת חיים בהחזרת ההתיישבות והקול היהודי לעיר אבותינו".

מתחת לרדאר// מתחם המגורים שסמוך לקבר רחל התפתח בחשאי ונבצעדים

הרב אילון צרפתי

37

נשוי ליסכה, אב לשבעה

תושב בית לחם המתחדשת

ר"מ בישיבת 'בני רחל'

הראשונות, כשגרנו פה מעט משפחות, ניהלנו משמרות קפדניות ודאגנו לארח אורחים מבחוץ כדי שהמקום הקדוש הזה לא יישאר בודד אפילו לשבת אחת".

משמרות הקדושה// שותפות מיוחדת עם תושבי שכונת גילה הסמוכה מסייעת לשמור על מנייני התפילה במתחם לאורך כל השנה. "קבוצת חרדים מגילה צועדת כ־25 דקות ברגל בכל שבת כדי להשלים לנו מניין בשחרית, בתיאום ובאישור מג"ב. זו הרגשת אחריות גדולה לשמור על המקום הקדוש הזה פעיל ופועם, ולהבטיח שקול התורה והתפילה בציון רחל אימנו לא ייפסק לעולם".

ושבו בנים// את המשימה לחבר את העם למקום הוא מוביל באמצעות הסיוורים והפעילות של מדרשת 'בני רחל'. "כשאני מעביר סיוורים, יותר ממחצית מהמשתתפים המשתייכים לציבור הדתי מעידים שמעולם לא ביקרו בקבר רחל, וחלקם בטוחים בטעות שמדובר בנסיעה מסוכנת ללב יישוב ערבי בליווי משטרת. הם נדהמים לגלות שמדובר במרחק דקת נסיעה מירושלים. למרבה הצער, קבר רחל אינו זוכה למעמד דומה לזה של הכותל ולמספר הביקורים הראוי לו, בעוד שמכאן בדיוק בקעה נבואת 'ושבו בנים לגבולם' והציפייה לגאולה.

בציון, אך ברגע שהצבא הבין שיש פה ילדים, נקטה החטיבה אסטרטגיה התקפית והעבירה את הלחימה אל מחוץ לחומות. מאז המקום שקט ומשגשג - גדלנו מקהילה קטנה ל־12 משפחות עם גן שעשועים, משחקייה, פעוטון וקול צחוק של ילדים".

שכנים של אמא// המגורים בבית לחם המתחדשת מזמנים חיבור לקדושה לצד אתגרים יומיומיים. "כששומעים שאנחנו גרים כאן התגובה הכמעט קבועה היא 'לא ידענו', שכן תהליך ההכרה הרשמית ביישוב היהודי בבית לחם עדיין לא הושלם. המחסור בשירותים מוניציפליים ובהסעות יוצר חבלי לידה לא פשוטים - מתשתיות ביוב שקורסות רגע לפני שבת ועד פקקים של חצי שעה בדרך הביתה בזמני עומס כמו חול המועד. מנגד, זו זכות עצומה לחיות במקום קדוש שהמוני בית ישראל נוהרים אליו, מתוך הבנה עמוקה שזו משימת החיים שלנו".

לא לבד// החיים לצד קבר רחל אימנו יוצרים חיבור רוחני הדוק למקום ואחריות מתמדת לנוכחות יהודית רציפה בו. "אין דבר תורה שאני מעביר בשבת שלא מתחבר איכשהו לרחל אימנו. בסופי שבוע, כשהמתחם הציבורי נסגר לקהל הרחב, התפילות בציון נמשכות בזכות המשפחות שמתגוררות במקום. בשנים

קטנים, עד שהפך לקהילה חיה. "הכול התחיל ממאבק להשיג אישור לינה לבחורים, וברגע שהאישור התקבל הוקמה הישיבה והגיעה המשפחה הראשונה. את המשפחות הכניסו בשקט ובלי פרסום, כי המקום לא היה מוכר למגורים של משפחות, ואנחנו זכינו להיות המשפחה הרביעית במתחם".

שגרת אש// השנים הראשונות ליד הקבר לוו בהתקפות יומיומיות ובמתח ביטחוני מתמיד. "כמעט כל לילה חספנו ירי מדויק של גולות זכוכית ומטענים שנזרקו לעבר החומות. ידענו שבליילה לא מסתובבים במתחם, וגם הילדים כבר הורגלו ב'תרגולת גז מדמיע' שהצבא היה יורה לעבר הפורעים הערבים, אך הרוח הייתה מפנה לכיווננו. ברגע ששמענו הדי ירי היינו רצים פנימה, סוגרים חלונות ומדליקים מזגנים. באחת השנים ביום ירושלים, כשהלכנו בשער יפו והחלו זיקוקים, בתי בת השלוש כיסתה מיד את פניה וצעקה בבהלה 'גז מדמיע!'

שינוי תפיסה// התפנית הביטחונית הגיעה כאשר המח"ט הפנים כי במתחם מתגוררות משפחות ולא מדובר רק בשטח צבאי. "האזור שבו גרנו הוגדר בשנים הראשונות כ'שטח ספיגה' שמיועד לספוג את האבנים והמטענים כדי להגן על המתפללים

לגלות את כנפי הרוח

מנהיגים בעל כורחם. ראול ולנברג היה

דיפלומט שוודי שהגיע בשנת 1944 להונגריה. הוא קיבל מהשלטון השוודי סמכויות רחבות וכלים מינהליים שונים, שבעזרתם פעל באופן יצירתי ליצירת רשת הצלה של יהודים מתחת לרדאר הנאצי. ולנברג פעל להנפיק דרכוני חסות, הקים בתי מחסה ונקט עוד שורת פעולות שהעניקה לאלפים רבים של יהודים את חייהם במתנה. היה פה שילוב של ראש גדול, של חשיבה מחוץ לקופסה ושל אכפתיות ותחושת שליחות. זה שילוב מנצח.

את התכונות האלה פגשנו בלי הרף בשלוש השנים האחרונות. ראינו רבנים בעלי משפחות ברוכות עוזבים את הסטנדרט, פושטים את החליפה ולובשים מדים, כי עם ישראל זקוק להם. ראינו דיין בבית הדין בתל אביב שממציא לטובת חיל ההנדסה פטנט שמציל חיים של מאות חיילים. ראינו אישה שהיא גננת, מטפלת רגשית ואם ברוכה, שמגלה עם פרוץ המלחמה ויציאתו של בעלה למילואים שמסתתרת בתוכה מנהיגה ציבורית והיא פועלת לחסימת משאיות המספקות ציוד לאויב. אלמנות צה"ל והורים שכולים עלו על במות ומצאו שיש להם שליחות של קירוב לבבות, שהם רוצים לגלות את אור נשמתו של יקירם ולגעת בכל חלקי העם. ואפילו אני גיליתי שליחות נוספת של חשיפת דמויות מעוררות השראה בפודקאסט שלי. דווקא המפגש בין העולמות יוצר את האדם השלם יותר, וזה גם מתוקף מדעית. המחקר על יצירתיות מדבר על גמישות קוגניטיבית, שהיא היכולת לשנות את נקודת המבט, לעבור בין דרכי חשיבה ולהתאים את התגובה למציאות חדשה. מי שמוכן ללמוד תחום חדש, להקשיב לאדם אחר, להתחבר לשליחות שהוא לא מילא מעולם ולגלות בתוכה יכולת שלא הכיר, מגדיל את טווח ההשפעה שלו על העולם כולו.

כשקהתי שכח לאכול. הסיפור של ר' פינחס

קהתי מלמד אותנו שלא צריך לחכות לרגע היסטורי כדי לגלות שיש לנו עוד שליחות. לפעמים השליחות נמצאת ממש מתחת לפנס, בפרויקט שאיש לא ביקש מאיתנו לקחת, ביכולת שאיש לא ידע שיש לנו, וגם אנחנו לא ידענו עליה. כמה התובנות הללו אקטואליות דווקא כעת. לפנינו חורף ארוך במיוחד ומתחילה שנה חדשה, שנה שבה המלאכה מרובה וצורכי עמך מרובים. אחת השאלות שכדאי שנשאל את עצמנו היא: מה עוד אני יכול להיות מעבר למה שעשיתי עד עכשיו למען כלל ישראל? בתוך כל אחד מאיתנו יש שליחות כמוסה שממתינה להזדמנות. ר' פינחס קהתי הראה לנו שאפשר להיות פקיד בנק וגם תלמיד חכם, ולהצליח לכתוב פירוש נפלא שילמדו בו דורות. מה שמעט מאוד אנשים יודעים הוא הפרט הפיקנטי הבא: מרוב עומס ורצון להספיק את הפירוש היומי, היה קהתי שוכח לאכול, ופעמים רבות הייתה אשתו היקרה מאכילה אותו בכפית...

אנחנו בדור של גם וגם. לכל אחד מאיתנו ישנה הזדמנות ואולי גם חובה, לקראת השנה הבאה עלינו לטובה, לזהות בתוכו את המתנה הנוספת שניתנה לו, את כנפי הרוח שלו, בשפת הרב קוק וצ"ל, ולשאל את עצמו במה עוד הוא יכול לתקן עולם במלכות שדי. ●

לא צריך לחכות לרגע היסטורי כדי לגלות שיש לנו עוד שליחות. לפעמים השליחות נמצאת ממש מתחת לפנס, בפרויקט שאיש לא ביקש מאיתנו לקחת, ביכולת שאיש לא ידע שיש לנו, וגם אנחנו לא ידענו עליה. כמה התובנות האלה אקטואליות דווקא כעת, לפני חורף ארוך במיוחד, ושנה חדשה שבה המלאכה מרובה וצורכי עמך מרובים

מפעל חייו של פקיד בנק. ר' פינחס קהתי

היה פקיד בנק. בשעות העבודה הוא עסק במספרים, במסמכים ובענייני הבנק, ובשעות הפנאי הוא היה תלמיד חכם ופעיל בתנועת הפועל המזרחי. כאשר התנועה ביקשה להקים מפעל של משנה יומית, עם פירוש שיישלח מדי שבוע לחברים ברחבי הארץ, קהתי התנדב לכתוב את הפירוש המבוקש. הוא התחייב ל-14 משניות בשבוע, ועמד במשימה בקפדנות כמעט בלתי נתפסת: הוא היה קם מוקדם בבוקר, כותב עד התפילה, חוזר מן העבודה וממשיך לכתוב עד שעות הלילה המאוחרות. המשימה שהחלה כפרויקט התנדבותי הפכה בהדרגה למפעל חייו. פירושו נדפס בחוברות, ועם השנים נכרך בספרים והפך לפירוש קהתי למשנה, שמונח עד היום על שולחנם של לומדים רבים. בלימודי התיכון שלי בצייטלין עסקתי בפירוש שלו בהנאה מרובה.

פינחס קהתי לא היה פרשן משנה במקצועו, אבל הוא זיהה יכולת שהייתה בו והחליט להגדיל ראש. וכמה המסר הזה מתאים לחשיבה בראשית השנה החדשה. אפשר להחליט שאני לא חייבת להיות רק מה שהייתי עד היום. אני יכולה להוסיף לעצמי שליחות, תחום אחרות, יכולת או תפקיד שלא היו חלק מהזהות המקצועית שלי עד עכשיו, ומה טוב אם היא תשרת מטרה חשובה לטובת עם ישראל.

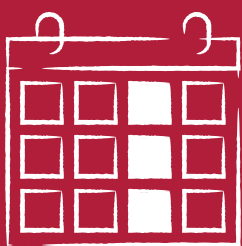
מה רואים בצינור דולף. הסיפור שהתרחש

בטיסת פליי דובאי מדגים את הרעיון הזה בצורה מוחשית. במהלך האירוע החריג שבו טייס המשנה תקף את הקברניט והמטוס נקלע לסכנה, יניב חיון, שרברב במקצועו, נכנס לתא הטייס וסייע בהשתלטות על התוקף ובהמשך סייע בייצוב המטוס. הידע שלו בתחום התעופה הגיע מצפייה בתוכנית טלוויזיה העוסקת בתאונות אוויריות. הוא לא היה טייס, אבל ברגע מסוים בחייו נדרש להשתמש בידע שרכש כבדרך אגב ולהפוך לטייס לרגע. כך פועל אדם עם ראייה מרחבית, כללית. הוא שואל מה נדרש עכשיו ומה אני מסוגל לעשות. ויש פה עוד דבר - חשיבה יצירתית. לפעמים מידע שנמצא אצלנו במגירה צדדית של הזיכרון נעשה שימושי דווקא במקום שבו לא תכננו להשתמש בו. זאת אחת התכונות של חשיבה יצירתית, שהיא היכולת לחבר בין שני דברים שלא חשבנו קודם שיש ביניהם קשר. ההופעה של התכונה הגנוזה הזאת בעיתוי המסוים הזה היא משהו אלוקי.

הסיפור של שמחה בלאס, ממפתחי הטפטפת, מתחיל בדיוק כך. בלאס, מהנדס מים, הבחין בעץ שצמח באופן יוצא דופן בסמוך לצינור מים דולף. אפשר היה לראות בכך תקלת אינסטלציה ותו לא. אבל הוא היה סקרן ושאל את עצמו: אולי דווקא הדרך שבה המים יוצאים מן הצינור היא הסיבה לכך שהעץ מבלבל? הוא התבונן בתקלה והפך אותה לרעיון הנדסי, והרעיון התפתח במשך השנים לטכנולוגיית ההשקיה בטפטוף, שהפכה לאחת מההמצאות המזוהות ביותר עם החקלאות הישראלית. זהו ההבדל בין אדם שרואה את המציאות ובין אדם שמתבונן בה. אפשר לראות צינור דולף, ואפשר להתבונן ולשאל שאלות. יצירתיות היא לא בהכרח היכולת להמציא יש מאין. פעמים רבות היא היכולת להסתכל על דבר מוכר מזווית אחרת, לא מוכרת, ואז לשאול שאלות.

עשינו לך את זה זריז

מסטודנטית למחנכת בשנתיים בלבד

לימודים בקמפוס
יום בשבוע בלבד

במשך שלוש שנים

ובשנה השלישית את כבר מחנכת במערכת החינוך

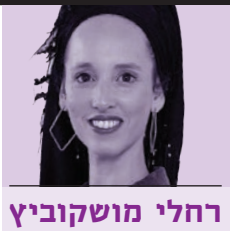
חדש!!

הסעות גם מתחנת הרכבת בלוד,
צומת קוקה קולה
ורח' העצמאות, פ"ת

יום היכרות אחרון
ט"ו מרחשון
26.10.26

הרצוג. לדעת. לחנך.

להרשמה: 077-9915237 או היכנסו לאתר המכללה: herzog.ac.il

רחלי מושקוביץ

תפילות הלב

גם אנשים שלא יודעים להתפלל במילות הסיודור הצטרפו לגלי התפילות העממיים למען כצועי המלחמה. את האור הגדול אפשר לאסוף מהדיווחים המשמחים על התקדמות ההחלמה של הפצועים, כמו גם מהידיעה שעם ישראל מחובר בלב אחד לתפילה

תפילות. ובעיקר הפלא שרואים בעיניים איך התפילות פועלות. הרופאים הם שליחים טובים, והתפילות הן ענן מגן פלאי שפועל לא פעם מעל הטבע.

עידית זיקרי, אשתו של רפאל זיקרי שנפצע במלחמה, שלחה לי הודעה שבעיניי היא חיזוק מדהים: "היי, אני קוראת אותך בפייסבוק על הבקשות לתפילות על הפצועים. רוצה לשתף אותך כדי לחזק בעניין הזה: בעלי היה מורדם ומונשם כעשרה ימים. הוא מספר שהרגיש, ממש ממש הרגיש, כידיעה ממש - שמתפללים עליו. באמת המון התפללו עליו. ומדהים היה לשמוע ממנו שהוא הרגיש את התפילות. הוא גם מספר שראה בחוש שמישהי מבוגרת שהוא מכיר יושבת לידו וקוראת תהילים (כמובן שזה לא התרחש במציאות - אף אחד לא נכנס אליו לטיפול נמרץ)".

כבר שלוש שנים ועדיין אין כמו ההתרגשות מסרטון של חייל פצוע שחוזר הביתה בפעם הראשונה, והקהילה מקבלת את פניו בחיבוקים ובריקודים. ואין כמו ההתרגשות מטלפון של אמא לחייל פצוע שמספרת איך סוף סוף האצבעות ביד מתחילות לזוז, וכמה הם מרגישים את התפילות.

ואין כמו ההתרגשות מתמונה של חייל שנפצע אנוש והתפללנו עליו בלי סוף, והנה הוא מתחת לחופה עם כלתו, קם מהשבר ובונה בית חדש. ועוד תמונה של חייל קטוע רגל שכורע ברך עם פרוטזה לפני כלתו לעתיד. תקראו לאט. כורע ברך. פרוטזה. הוא הבטיח לעצמו ולה להציע לה נישואין ברגע שהוא יוכל לכרוע ברך, וכמה שהוא עבד קשה וחרק שיניים בתרגילי שיקום מפרכים כדי לנצח ולהצליח.

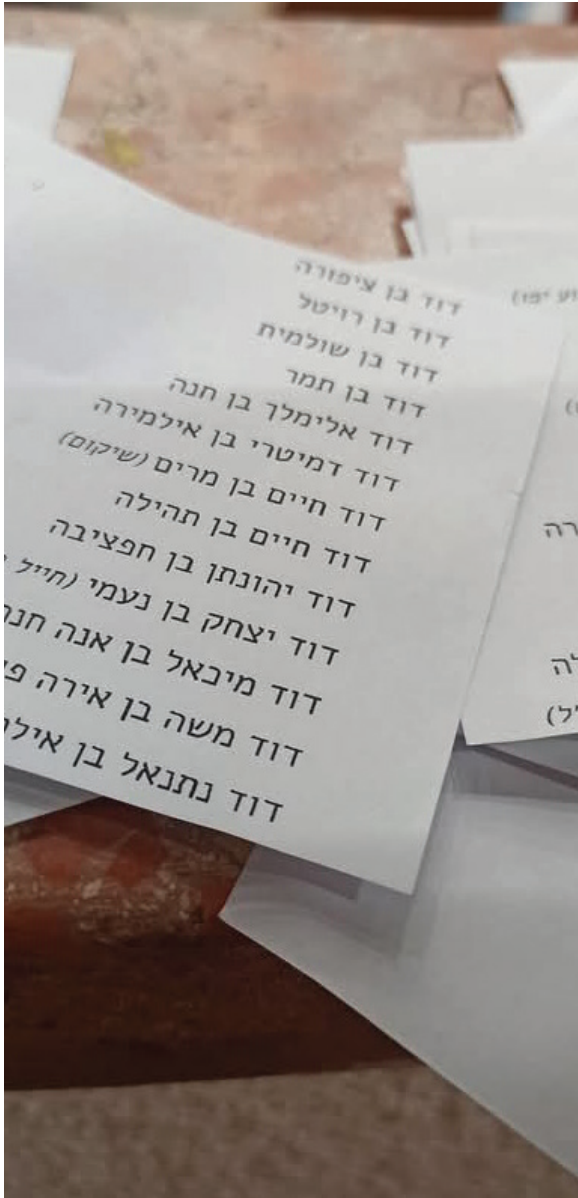
אחת לכמה זמן נשלחת בקבוצה הודעה ארוכה שאוספת לתוכה איין ספור המיות לב. רשימה יקרה ומתוקה של בשורות טובות: עדכונים משמחים ממשפחות הפצועים, בשורות טובות ממחלקות השיקום, ובעיקר שמות של חיילים שהחלימו ומסרו שאין יותר צורך להתפלל עליהם. זו הרשימה שנותנת רפואה ללב לכל אלפי המתפללים שמניחים פתקים עם שמות ליד גדות שבת, שמחלקים פתקים עם שמות בזמן החופה ובזמן ברית המילה. שמות שמלמלו אותם ללא הרף מול החנוכיות, בפתקים שנתחבו בכותל, בחצות ליל פורים, בעיתות רצון. כמה נאסף.

בהיכל של מעלה יש מדורים שונים. אין לי מקור מוסמך, אבל אני מאמינה בלב שלם שהיכל הרפואות צמוד להיכל התפילה. התפילות שנאספו בשנות המלחמה נעמדו בשיירה ארוכה בפתח ההיכלות, צובאות על השערים, מושכות אור מהיכל התפילה ומעבירות להיכל הרפואות.

כל אחד שעצר באמצע היום מול סטטוס כדי למלמל רגע את "שיר למעלות", מבחינתו הקדיש דקה וחצי לחייל פצוע שהוא לא הכיר. הוא לא יודע שבעולם אחר פרק התהילים הזה הכריע את הכף והציל את כף היד.

והאמת היא שאלה לא רק תפילות על הפצועים, אלא על כל חולי ישראל. ולא רק תפילות לרפואה, אלא תפילות ככלל. יש כל כך הרבה על מה להתפלל, על מי להתפלל, יש עומס מבורך בשערי היכל התפילות. אבל אין פקק, תפילות תמיד מתקבלות. ואם לא ראינו בעין? להחזיק בוודאות שהתפילות נסעו למקום ולזמן שצריך. הן התקבלו וה' ידע בדיוק איפה ומתי. אף תפילה לא שבה ריקם.

בפרשת נח כתוב "בוא אל התיבה", בחסידות מבואר שהכוונה ב"תיבה" היא למוכן העברי היפה של מילה. בואו אל המילים, אל האותיות, אל התפילות. כשמסביב ייהום הסער אפשר להתכנס לתוך התיבה, להיאחז במילות התפילה ולהפליג משם לרווח והצלחה. ●

התפילות נאספות במהירות האור. פתקים עם שמות הפצועים

פעם קיבלתי הודעה בפייסבוק ממישהי שלא הכרתי: "אני לא ממש יודעת איך מתפללים על הפצועים, מה את מציעה כדי להתפלל? אני לא מחפשת תשובה הלכתית (כי אני לא אבל תשובה של הלב", והעיניים שלי נרטבות. אני לא מכירה אותה, ותמונת הפרופיל שלה שולחת למחוזות רחוקים מתפילה, אבל היא כאן ומבקשת להתפלל על אחיה הפצועים. ובטח רבי לוי יצחק נעמד באותו רגע ושאל באש קודש: ריבונו של עולם, יש לך תפילה טהורה מזאת?

והאמת שמתחזרת לי בשנים האלה היא שאין לב יהודי שלא יודע להתפלל. לפי הסדר, לפי הספר, לפי הלב, לפעמים בדממה מוחלטת, אבל אין לב יהודי שלא מתפלל.

לפני שנה, בכנס אלול של המועצה האזורית בנימין, הנחיתי פאנל שבו השתתפה איריס חיים. רגע אחד שנצרר בי היה הסיפור שלה על תחילת המלחמה, כאשר הם יודעים שיותר בנס חטוף, הלב המום וסוער, והם כל כך רוצים לעשות משהו משמעותי ומחפשים מה. בסוף הם הזמינו כמה מוזיקאים, יצרו מעגל של שירים ומוזיקה וקיוו לשלוח את האנרגיות אל יותר החטוף במנהרות עזה. "עכשיו אני יודעת לומר שמה שרצינו היה להתפלל, רק לא ידענו שיש תפילה בעולם, לא ידענו מה זה ואין מתפללים". במהלך השנים האלה איריס לא פסקה מתפילות, ועל הבמה היא אפילו מצאה פתאום משמעות בהיפוך אותיות: "תפילה זה בעצם פתיל ה'. חבל שקשור אליו". תגידו אם יש לב יהודי שלא מתפלל.

לכרוע ברך עם פרוטזה

חוזרת לפצועים שמסרו נפש בשבילנו. יש הרבה סיפורים שנאספו מהתפילות האלה, הרבה רגעים מרגשים של קיבול

נפלאות הדלת המסתובבת

חברתי נפלה למשכב בדיוק בערב החג, והתפקוד שלה ירד לאפס בימים הכי קריטיים. אבל מאז שהיא סיפרה על המצב לשכנה אחת בלבד, הפך החג לעונג בלתי צפוי

פעם זו הייתה עוגה ופעם פשטידה, פעם ספרים כדי שיהיה לי מה לקרוא במיטה ופעם אחרת מישהי שבאה לקחת את הילדים לגינה.

"גם בחול המועד עצמו, בזמן שרוב האנשים עמוסים עד הראש עם אורחים ומה לא, עדיין לא שכחו אותי שכנותי הטובות, וכך הגיעה עוגה נפלאה בדיוק בזמן הנכון, ארוחת צהריים שלמה של חג לכל המשפחה (!) כי להתארח לא יכולתי, ועוד איין ספור פינוקים בכל יום ויום. זכיתי להרגיש על בשרי את כל המשפטים הכי נדושים והכי נכונים - מי כעמך ישראל, כל ישראל חברים, ועמך כולם צדיקים, וכמובן - טוב שכן קרוב מאח רחוק.

"היה לי חשוב לספר את הסיפור הזה שיעלה לכף זכות לעם ישראל כולו - עם של צדיקים, בשום מקום לא תמצא כזה עם!"

תעשה שמירת הלשון. הרגשתי שעכשיו לא הזמן להתבייש, ואכן לא התאכזבתי. בעקבות השיחה ההיא החלה דלת ביתנו להיפתח ולהיסגר עד שבינינו לבין עצמנו קראנו לה הדלת המסתובבת".

להתארח אצל עצמי בבית

"שכנה אחת הגיעה לבשל את כל סעודות החג בבית שלי, עם המתכונים והחומרים שלי, כדי שזה יהיה כמה שיותר 'כמו בבית'. שכנה אחרת התקשרה לומר שהסלטים עליה. צלצול נוסף בדלת הביא מגש עמוס כל טוב - ארוחת בוקר מפנקת שאני לא אוכלת אפילו כשאני בריאה כמו שור, כולל כוס שוקו ופירות חתוכים ומה לא. שכנה אחרת שלחה לי באדיקות סלט בכל ערב, 'כי זה בוודאי הדבר הראשון שמפסיקים להכין'.

"עוד שכנה שלחה לי ארוחת ערב טובה של חביתה עם בצל ופודינג שוקולד ביתי. בכל כמה דקות נשמע צלצול נוסף בדלת,

חברה טובה שלי הייתה חולה בערב החג ונאלצה להיות במיטה רוב הזמן. התפקוד שלה ירד קרוב לאפס, דווקא בזמן כזה של חגים, שבו רמת התפקוד היומי צריכה להיות כמעט כפולה.

זה אף פעם לא קל להיות חולה, ולאמא זה עוד יותר קשה. אך להיות אמא חולה בחגים זה קשה כפל כפליים. "כל זאת אלמלא נפלאות הדלת המסתובבת..." אומרת חברתי בחיוך. "את הרי יודעת שבתור בעלת תשובה לא היה לי למי לפנות. המשפחות שלי ושל בעלי לא יכולות לעזור בכלום, לא עם הילדים, לא באוכל, אי אפשר לשלוח אף אחד אליהם, בקיצור - הרגשתי מאוד לבד. אומנם הבכורה שלי עזרה לי ככל יכולתה, אך בסך הכול גם היא עדיין קטנה בעצמה, ומצד שני - היו כל כך הרבה דברים לדאוג להם!

"החלטתי שאני מספרת רק לשכנה אחת, שתדע שאני חולה, שקשה לי ושאין מי שיעזור לי, וביקשתי ממנה שהפעם לא

סלס כרוב בשני צבעים, עם תפוחים וצנוברים

כ-10 דקות

הכנה: 10 דקות

דרגת קושי: קלה

סלט יפהפה שמכילים ממש בדקות, אבל מצליח לגנוב את ההצגה. שילוב הצבעים הקסום, הפריכות והטעם של הצנוברים יחד עם התפוחים - הכול הופך את הסלט הזה למושלם לשולחן שבת.

- לרועה:**

 - 2 כפות סילאן
 - כף תרכיז תפוחים טבעי
 - מיץ מחצי לימון או 3 כפות חומץ בלסמי
 - 4 כפות שמן
 - מלח ופלפל
- רבע כרוב לבן פרוס דק
 - רבע כרוב סזול פרוס דק
 - תפוח אדום מסוג פינק ליידי או חרמון
 - גביע בצל ירוק פרוס אלכסוני
 - 4 כפות צנוברים

במחבת יבשה בלי שמן קולים את הצנוברים במשך 2-3 דקות עד להזהבה קלה, ושומרים בצד. שוטפים את התפוח אך לא קולפים אותו, חותכים לרבעים ומסירים את הליבה ופורסים לפרוסות דקות. מניחים בקערה את שני סוגי הכרוב ומוסיפים את פרוסות התפוח.

עד השלב הזה אפשר לשמור כמה שעות במקרר בכיסוי ניילון נצמד. כעשר דקות לפני ההגשה מוסיפים את כל חומרי הרוטב ומערבבים היטב. מעבירים לקערת הגשה, מפזרים מלמעלה את רצועות הבצל הירוק והצנוברים ומגישים.

הבנייה בעיצומה!

מעלה שומרון
נותרו דירות אחרונות

עמנואל
נחתם ליווי בנקאי
בפרויקט "ארשין עמנואל"

טל מנשה
החלה הבנייה בשלב ב'

הרי זהב בתנופת עשייה!

הלל בוטיר

מעלה חבר
79 יח"ד

שבובת רחל
436 יח"ד

מצפה דני
84 יח"ד

התקבלו אישורי עלויות פיתוח

מיישבים את ישראל

רוצים בית ביו"ש? דברו איתנו 076-599-6328

הרי זהב